

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

E L O F I Z E T É S

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 1080 Lej
Fél évre 540 Lej
Negyed évre 270 Lej
Havonta 90 Lej

Hirdetések díjazás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 fival több

A magyar politikai élet nagy szenzációja.

Nyilvánosságra került az eddig e' hallgatott francia jegyzék, amely a békeszerződés megkötése előtt területi engedményeket ígért cserébe, ha Magyarország százezer katonát küld a szovjet ellen. — Oriási kavarodás a k'nos le eplezés nyomán. — Az akkori kormány nem vette tárgyalás alá a francia ajánlatot.

Nyilatkoznak az 1920-ban szereplő magyar politikusok.

Világszenzációt jelent a budapesti sajtónak az a leleplezése, amely a szövetséges hatalmak és a Magyarország közötti 1920. élelőn történt tárgyalásokról vonja le a nagy titokzatosság fátyolát. Ebben a pillanatban még nem lehet egészen tisztán látni ebben a dologban, mert az érdekelt államférfiak a meglepetés első pillanataiban egymással homlok-egyenest ellenkező nyilatkozatokat tesznek, azonban annyi bizonyosnak látszik, hogy 1920. első hónapjaiban, a trianoni békekötés előtt olyan tárgyalások voltak folyamatban az akkori magyar kormány és az antant-hatalmak között, amelyek, ha sikeresen befejeződnek, egészen másképp alakult volna ki Közép-Európa térképe. Különösen Magyarország és Románia viszonyának rendezésére vonatkozólag tartalmaznak igen fontos dolgokat ezek a tárgyalások, amelyeknek hiteles jegyzőkönyvét módunkban van teljes egészében közölni. A budapesti sajtó most azt igyekszik megállapítani, hogy mi, illetve ki, vagy kik voltak az okai annak, hogy ezek a tárgyalások nem vezettek eredményre. A baloldali sajtó máris az akkori kurzus kormányt okolja a sikertelenségért és az akkori magyar rezsim tehetetlenségének tudja be, hogy a dolgok másként történtek. A nagy port felverő ügynek aktái még korántsem zárultak le és valószínű, hogy most, miután ez a gondosan eltitkolt ügy kipattant, újabb leleplezések várhatók. Az Európaszerte nagy feltűnést keltő politikai ügyről budapesti tudósítónk az alábbiakat jelenti:

A történelmi fontosságú jegyzőkönyv.

A Magyarság szerdai számában az a nagy feltűnést keltő tudósítás jelent meg, hogy a magyar kormány 1920. április 15-ikén a következő „Ideiglenes jegyzőkönyv a szövetséges hatalmak és a magyar kormány képviselőinek tárgyalásáról” című átiratot kapta:

Külgyminiszterium

Páris, 1920. április 15.

Sc. IX. Ex IV. 1920—6752.

Ideiglenes jegyzőkönyv a szövetséges hatalmak és a magyar kormány képviselőinek tárgyalásáról.

E tárgyalások célja a magyar béke végleges és kielégítő megoldása és magába foglalja a Magyarországgal határos államokat és Magyarországot érdeklő valamennyi kérdést. Az általános jellegű kérdések, valamint egyes gazdasági és pénzügyi kérdések, mint például a jóvátétel ügye, amelynek hordereje túlhaladja ezeknek a nemzeteknek speciális érdekeit, csakis a nagyhatalmak által dönthetők el.

E megbeszéléseknek más tárgya niúcsen, mint a szomszédos államok speciális és közvetlen érdekeinek rendezése.

A legkényesebb és legnehezebb kérdések közé kétségkívül azok tartoznak, melyek Magyarország és Románia között merültek fel. Magyarország a legteljesebb jóindulatának és jóakarátának készségét nyilvánította, egyuttal

annak is kifejezést adott, hogy szívesebben kezdi meg Romániával a tárgyalásokat, hogy függőben lévő ügyeit mielőbb rendezze. Megjegyzendő azonban, hogy az esetben, ha ettől eltérő eljárás mutatkoznék célszerűnek, magyar részről semmi akadály nem gördítették eléje.

Magyar részről tehát meg van a készség arra, hogy a kapcsolatokat a szomszédos állammal kielégítő formában és módon felvegye és hogy teljes és tartós békét teremtsen a magyar és román nép között. Tekintettel arra, hogy Erdélyben magyarok és románok nagy területeken laknak együtt, nyilvánvaló, hogy a békés állapot elsősorban a két, Erdélyben lakó nép viszonyán fordul meg. Nagyfontosságú és lényeges kérdés tehát, hogy igazán illetékes képviselők véleménye később ki egyrészt az erdélyi magyar, de főképen az Erdélyben lakó románság részéről.

A tárgyalások további során megállapították a Magyarország és Románia közötti megegyezés alapelvei a következőkben:

I. Nemzeti és politikai szempontból:

a) a határok kiigazítandók és pedig olyképen, hogy a kifejezetten magyar jellegű és az anyaországgal összefüggő magyar területek ne szakítottassanak el Magyarországtól. Népszavazás elrendelése a magyar blokkal határos sváb területeken, valamint azokon, amelyeknek többsége magyar és sváb nemzeti-ségű.

b) Magyar, székely és szász többségű területeknek autonómia biztosítottik. Ez autonómia mértéke, részletei és biztosítékai külön tárgyaláson állapítottatnak meg.

c) Vallás- és nyelvszabadság, valamint a megélhetés biztosítása azokon a területeken, amelyekben a magyarság kisebbségben van a románokkal szemben. Az idevágó garanciákat a békeszerződés fogja magában foglalni.

d) Az egykori magyar közigazgatás, valamint a közigazgatás által foganatosított gazdasági intézkedések méltányos likvidációja.

e) Általános politikai amnesztia.

II. Gazdasági szempontból:

a) A lehetőség szerint sürgős visszaadása a vasuton szállítás alatt levő ipari és földművelési szükségleti cikkeknek, valamint vissza-

adása azoknak az anyagoknak, amelyeket a román megszálló csapatok a fegyverszünetet szabályozó szerződésben megállapítottnál nagyobb mértékben rekviráltak el.

b) Megegyezés alábbi kérdésekben: Kölcsönös szabad forgalom minél több kereskedelmi cikkre nézve. Szabad vasuti, postai és táviróforgalom. Kölcsönös birtokcsere lehetősége a két országban. Megegyezésen alapuló egységes rendezése a vízügyeknek.

c) Arányos részesedés azokban a financiális kötelezettségekben, amelyeket a magyar állam a háboru előtt és alatt vállalt.

d) A mármarosí sóbányák használatának és kiaknázásának biztosítása Magyarország számára.

A Magyarország és Csehszlovákia és Jugoszlávia közötti függő kérdések elintézését illetően e kérdéseket külön bizottság elé terjesztik, amelyekben Magyarország és az osztrák-magyar monarchia utódállamainak képviselői a francia külügyminiszterium egy képviselőjének elnöklésével tárgyalnak.

A mellékelt térképvázlat feltünteteti azokat a határokat, amelyek Magyarország és az osztrák-magyar monarchia utódállamai között szóba jöhetnek.

Fentebb körvonalazott tervek végrehajtása a francia és a magyar állam egyértelmű deklarációja alapján történik. A francia kormány igyekezni fog módját ejteni, hogy a magyar kormányt hivatalosan is értesítse jóindulatáról és abbéli készségéről, hogy a magyar érdekeket képviselni fogja. A továbbiak során a francia és a magyar kormány jegyzéket cserél, mely jegyzékek a két állam képviselőinek kiküldését foglalják magukban avégett, hogy a függőben levő kérdések megoldásához, valamint egy katonai és gazdasági konvenció megkötéséhez szükséges előkészületeket megtegye.

E jegyzék a magyar kormány részéről ratifikációra a nemzetgyűlés elé terjesztetik és csak ennek megtörténte után fog a francia kormány a jelzett terv megvalósításához fogni.

A külügyek vezértitkársága:

Maurice Paléologue sk.,

nagykövet.

Sir Francis Barker sk.

A vörös veszedelem fenyegette Európát!

A „Magyarság” tudósítása mindenesetre óriási meglepetést keltett és a budapesti sajtó hasábon keresztül foglalokzik a francia külügyi államtitkár átiratával. A lapok egyöntetűen megállapítják, hogy az átirat kétségen kívül hiteles s azt a megállapítást teszik, hogy a francia kormány annak idején hajlandónak mutatkozott nagyobb területi engedmények megtételére és ilyenformán a szomszédos államokkal való kölcsönös megállapodás következtében Magyarországnak maradtak volna Pozsony, Nitra, Léva, Losonc, Rimaszombat,

Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász, Szatmár, Nagyvárad, Arad, Szabadka és Zombor városok.

Egyes budapesti lapok megállapítása szerint ebben az időben — 1920. áprilisában — dühöngött javában a kurzus Magyarországon. Ebben a szituációban kelt a fenti francia átirat, amelynek az volt a célja, hogy Magyarországot állítsa szembe Szovjetoroszországgal. Ebben a napokban ugyanis Varsó előtt állott az orosz szovjethadsereg s az egész világ attól remegett, hogy ha Varsó elvész: elvész

... is és közép-Európa...
... határáig meg sem állanak a vörös...
A Magyarország című lap állítása szerint Millerand ezért azt kívánta Magyarországtól, hogy területi engedmények ellenében száz-ezer katonát állítson talpra a legrövidebb idő alatt. Ezt a hadsereget, amelyet a franciák láttak volna el hadi felszereléssel, Lengyelországba kellett volna szállítani az orosz előnyomulás feltartóztatására. De arról is tud a lap, hogy ugyanekkor volt szó arról is, hogy adják bérbe a franciáknak a MÁV-ot, később azonban azzal is megelégedtek volna, hogy a magyar vasutvonalakat csak átmeneti időre vették volna vezetésük alá, sőt később odáig mérsékeltek a franciák igényüket, hogy négy tagot delegálhassanak a MÁV igazgatóságába.

A fontos jegyzék nem került a minisztertanács elé.

Mindezekkel szemben a magyar sajtó egyöntetűen megállapítja, hogy ezt az átiratot az akkori kormány tagjainak nagyrésze nem olvasta. Teleki Pál gróf külügyminiszter csak Simonyi Semadam miniszterelnöknek, Eckhardt Tibor külügyi sajtófőnöknek és Teleki még két bizalmasának mutatta meg, sőt még csak minisztertanács elé sem került ez a világtörténelmi jelentőségű dokumentum. Később azonban kitűdött a dolog, ekkor azonban egyedül csak Eckhardt volt amellett, hogy a francia ajánlatot teljes mértékben honorálni kell, míg Teleki gróf kijelentette, hogy az egész ügy komolytalan. Ekkor azonban már nyilvánosságra került a kérdés a MÁV-val kapcsolatban is, de Wolff és Kelety Dénes a leghatározottabban tiltakoztak az ellen, hogy a magyar állam kiadja kezéből a MÁV-ot. Emiatt a kormány — a lapok szerint — addig halogatta a választ, míg a magyar segítség fölöslegessé vált. Weygand tábornok Varsó falai alól visszaszorította az oroszokat s így, miután a francia—magyar megegyezés megkötődött, a legfelsőbb tanács 1920. május 6-án elutasította a magyar békedelegáció válaszigyzékét, június 14-én pedig Trianonban aláírták a békeszerződést.

A Lengyelországnak adandó katonai segítség kérdéséről Sréter volt hadügyminiszter is tudott, aki a napokban megjelent emlékirataiban fel is említi, hogy abban az időben több magasrangú francia főtiszt intézett hozzá kérdést, hogy milyen feltételek mellett tudna Magyarország katonai segítséget nyújtani Lengyelországnak.

Mit mondanak a békedelegátusok?

Apponyi Albert gróf, mint a magyar békedelegációnak annak idején volt elnöke, ma kijelentette, hogy a fenti jegyzékonyvet a magyar békedelegáció sem a francia kormánytól, sem Maurice Paleologue-tól nem kapta meg. Ugyanezt jelentette ki Hegedüs Lóránt is, aki tagja volt a békedelegációnak.

Benárd dr. volt miniszter a békeszerződés egyik aláírója, hasonló kijelentést tett. Szerinte Franciaország szövegfordító ajánlata nem szerepelt a minisztertanács előtt és pedig azért nem, mert a franciák részéről konkrét ajánlat nem történt. Annak idején — mondotta dr. Benárd — gróf Teleki Pál említette, hogy Paleologue és Millerand törekvéseinek az eredményeiben nem bizik és azokat komolytalanul tartja. Bleyer Jakab volt miniszter szerint abban az időben Magyarországot is felszólították a Szovjetországra ellen irányuló felvonulásban való részvételre és ennek ellenében bizonyos engedményeket helyeztek kilátásba. A nagyfontosságú kérdés annak idején minisztertanács elé került, de a minisztertanács, amelyen a vezérkar képviselője is résztvett, nem hozott határozatot és így az egész ügy abban maradt.

Egy budapesti lap beavatott helyről azt az értesülést szerezte, hogy a francia átirat sokkal komolyabb, mint amilyennek most egyesek feltűntetni szeretnék. Tény, hogy az ellenzék részéről már elhangzottak olyan kijelentések, hogy állapítsák meg a hiteles tényállást és esetleg helyezték vád alá azokat, akikkel szemben meg lehet állapítani a felelősséget.

A lap illetékes helyen kapott értesülése szerint ugyanis nagyon jól tudják, hogy a szövegfordító jegyzék a szokásos rendes hivatalos uton jutott a francia kormánytól a magyar kormányhoz, azonban rejtélyes, hogy itt miért hallgattak el.

Antidinasztikus miniszterelnök elismeri a jegyzék valóságát

— Simonyi-Semadam Sándor nyilatkozata —

Simonyi Semadam Sándor v. miniszterelnök ma nyilatkozott a sajtónak a Paleologue-féle békeajánlatról és kijelentette, hogy az megfelel a valóságnak. Ezzel az üggyel akkoriban sokat foglalkoztak és a kormány mindent megtett, hogy a dolog lehetővé váljon. A siker azon múlt, hogy az akkori francia kormány lemondott és helyébe a Berthelot-rezsim került, amely a tárgyalásokat megszakította.

— Tény az — mondotta Simonyi Semadam — hogy történtek jegyzékváltások a francia és a magyar kormány között, azonban ennek csak az lett az eredménye, hogy a békeszerződés szövegét megküldötték nekünk az enyhítő pontokkal. Egyebet erről az üggyről nem mondhatok, az a mostani kormány dolga. Engem köt a hivatali titoktartás. Ha ez alól felmenténe, akkor megfontolnám, hogy adjak-e részletes nyilatkozatot a dologról.

Praznovszky volt párisi magyar követ szintén nyilatkozott az Az Estnek Paleologue jegyzékéről.

— Mi — mondotta a volt követ — semmiféle konkrét formában pozitív ajánlatot a béke enyhítéséről nem kaptunk, legalább is tudtommal nem. Kísérletek történtek a feltételek enyhítésére, de ezek magánakciók voltak. Különben is a békekonferencián Magyarország propositióit nem igen vették figyelembe a kisanant javaslatával szemben. Voltak befolyásos külföldi államférfiak, akik nagy megértést tanúsítottak a magyar ügyekkel szemben és kijelentették, hogy nem biznak a helyzet tartósságában. Ezek azonban épen akkor vonultak vissza, amikor szükség lett volna rájuk, ez pedig megakadályozta azt, hogy eredményt érjünk el. Ismerem Paleologue-t, azonban midőn delegációnk kint volt, nem érintkeztem vele, mivel senkivel sem érintkezhetünk szóbelileg, csak írásban

Henry ezredes közvetítésével. Paleologue ettől soha szóba nem hozta ezt az ajánlatot. Semseyvel, aki akkor kint volt, többször tárgyaltam, azonban erről nem vagyok kompetens felelni.

Haller István v. miniszter, a numerus klausus megteremtője kijelentette, hogy gondolkodott a dologon, amikor a francia jegyzéket a lapokban olvasta, de nem tud egyáltalán ilyen jegyzékre visszaemlékezni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az akkori kormány nem kaphatott ilyen jegyzéket. Ő azonban akkor választásokkal volt elfoglalva és ezért nem emlékszik a dologra.

Huszár Károly v. miniszterelnök elmondotta, hogy még magánúton sem kapott oly értesítést, amely alkalmas lett volna arra, hogy a magyar kormány területi engedményekért bizonyos külpolitikai irányban lekötse magát. Ugy hiszem — mondotta — az ekkori magyar kormánnyal is az történt volna, mint Vrangellel. Amíg szükségük volt rá a franciáknak, addig támogatták anyagilag és erkölcsileg, amikor pedig elhárult a veszély, cserbenhagyták.

Mit cáfol a félhivatalos?

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Pesti Hírlap mai számában a magyar-francia tárgyalásokkal kapcsolatban megjelent ama hír, mintha Fousef francia főmegbízott 1920. június 20-án a külügyminisztériumban átnyújtotta volna a magyar-francia barátsági szerződés okmányát — amint illetékes helyen kijelentik — nem felel meg a valóságnak. Ugyancsak illetékesen cáfolják, hogy gróf Semsey Andor 1920-ban a külügyminisztérium szolgálatában állt volna. Nevezettet csak 1923-ban nevezték ki oda.

Antidinasztikus propagandával vádolják Maniuékat.

Teljes erővel megindult a pártpolitikai küzdelem. — Maniuék Alba-Iulián új választás kiírását fogják követelni. — Meghíusult a liberálisok tárgyalása a nemzeti-parasztpárttal.

(Az Aradi Közlöny pancotai tudósítójának távirata.) Régen volt olyan izgalmas és forró napja a román belpolitikának, mint a tegnapi. Nemesak a pártok, de az utca is mondhatni, visszafójtott lélekzettel várta a kormány s a nemzeti-parasztpárt között megindult újabb tárgyalások fejleményeit. A közvélemény ugyanis az utolsó pillanatig hitt abban, hogy a megegyezés most már feltétlenül létre jön, annál is inkább, mert hiszen Bratianu Ionel kormányelnök ezuttal Maniuék minden követelését hajlandó teljesíteni. Minden egyes párhelyiség egy főhadiszállás képét mutatta, ahová minden pillanatban érkeztek jelentések. A legnagyobb sürgés-forgás természetesen a nemzeti-parasztpárt központi helyiségében és a liberális-klubban volt. Mindkét párhelyiség körül egész napon át többszáz főnyi tömeg ácsorgott és az emberek nagy izgalmak között várták a további eseményeket.

Az esti órákban azonban már nyilvánvalóvá lett, hogy a megegyezésről ezuttal sem lehet szó, mert Maniu hajthatatlanul azon az állásponton marad, hogy a liberálisokkal nem lehet megegyezni. Ezek szerint nem változtatja meg Maniu véleményét az a körülmény sem, hogy a kormány megvillogtatta előtte a régenstanácsba való belépés lehetőségét is. Az esti lapok jelentése szerint Maniuék el vannak készülve arra, hogy minden körülmények között megtartják az alba-iuliai (gyulafehérvári) nagygyűlést, amelyen egyfelől tiltakozni fognak a Rothermere-akció ellen, másfelől pedig határozottan kinyilatkoztatják, hogy házfelosztást és új választásokat követelnek. Azt a hírt, hogy Vaida-Voevod Sándor elfogadja a londoni követi állást, a nemzeti-parasztpárt határozottan megcáfolja.

A kormánypárti Viitorul a tárgyalások sikertelensége következtében, ma éles támadást intéz a nemzeti-parasztpárt ellen. Szemlényeket közöl a pártvezérek legutóbbi nyilatkozataiból és antidinasztikus propagandával vádolja meg őket. A vasárnapi cernauti nemzeti-parasztpárti nagygyűlésen Ioanitescu képviselő a — Viitorul — szerint — többek között ezeket mondotta:

— Maniu Gyula a régensség beiktatása óta követeli a parlament feloszlatását. Ha a régensség nem fogja felosztatni a csalások és hamisítások parlamentjét, ezzel a liberális-párt mellé kerül és liberális intézménynek mutatkozik. Ez esetben pártunknak erőteljes harcot kell folytatnia közvetlenül a régensség ellen is, mert az ország nem tűrheti, hogy a királyi hatalmat a liberális-párt őrszemei gyakorolják.

A Viitorul kijelenti, hogy ez a nemzeti-parasztpárt régi antidinasztikus politikája, amely a királyi hatalom ellen emelt szót és a rendtelenséget akarja urrá tenni az országban. A kormány hivatalos lapja azt a reményt fejezi ki, hogy Maniu előbb-utóbb rájön ugyan a hibáira, de féltő, hogy akkor már késő lesz.

Egy aradmegyei földbirtokos papai kitüntetése.

A Szentatya a „Pro Ecclesia et Pontifice” érdemkeresztjét adományozta dr. Kráilitz Lajosnak.

(Az Aradi Közlöny pancotai tudósítójának jelentése). Nagy kitüntetést ért egy széles körökben ismert pancotai földbirtokos: dr. Kráilitz Lajost, a pancotai róm. kat. egyház világi elnökét. Vallási téren kifejtett szolgálatai érdemeinek elismerésül a pápa egyik legszebb érdemkeresztjét: a „Pro Ecclesia et Pontifice”-t adományozta dr. Kráilitz Lajosnak. Az érdemkereszt gyönyörűen kidolgozott kétfelé hajló ezüstkereszt, mely a pápai címerrel s a fenti latin felirással van ellátva, biborpiros szalagon, sárga-fehér szegéllyel, a pápai színekkel.

A kitüntetés méltán éri dr. Kráilitz Lajost, aki mint az egyháza világi elnöke nagy és értékes tevékenységet fejtett ki a pancotai róm. kat. egyház fölfejlesztése érdekében. Így például saját birtokán kat. templomot emeltetett és azt gazdagon fel is szerelte. Az érdemkeresztet pénteken nyújtja át Pacha Agoston timisoarai (temesvári) püspök a kiváló férfinak a pancotai templomban fényes ünnepség keretében.

Az aradi Iparkamara tiltakozik a beltelkek kisajátítása ellen.

Kik képviselik Arad kereskedőit és iparosait a brasovi nagygyűlésen?
A kereskedelmi és Iparkamara tanácsulése.

(Arad, szeptember 29.) Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara igazgató tanácsa ma délután 5 órai kezdettel tartotta szeptember havi ülését az aradi Iparkamara nagytermében. Elnöki megnyitó szavak után Traiescu dr. és Falus dr. titkárok román, illetve magyar nyelven különböző hivatalos közlést tettek, majd a napirendre tértek át, amelynek során bejelentették, hogy a pénzügyi hatóságok a kamarai illetékek behajtásáért újabb 9 százalékos jutalékot akarnak beszélni, amelyet viszszaemelőleg követelnek. Majd az adókiadó bizottságok megalakulása körüli rendszer módosítására vonatkozólag történtek felszólalások, hogy elfogadják az Ilfovi törvényszék és a Bucaresti-i pénzügyi hatóságok megegyezését, amennyiben a régi delegálási rendszer megszűnik és a kamarák csak két, 20 tagból álló listát készítenek, akiből nem sorshuzás útján, mint eddig, jelölik ki a bizottságban résztvevőt, hanem automatikusan a két listáról mindenki bekerül a bizottságba. Ezután a bor szállításának tarifájára vonatkozólag beérkezett enyhítést kérő intervenciókat jelentették be az ülésnek, majd az eddig elnöklő dr. Marcus Mihály halaszthatatlan ügyei miatt távozik és az elnöklést Mateescu István alelnök veszi át.

Dr. Falus Lajos titkár nagy érdekességű stockholmi beszámolója következtét ezután a nemzetközi kamarai kongresszusról, ahol dr. Falus Lajos, mint kiküldött vett részt. Mateescu István a nagy tetszéssel fogadott és komoly értékű jelentéssel kapcsolatban megjegyzi, hogy ezévből a román delegátusok nem beszéltek meg egységes munkaprogramot előre, azonban a jövő esztendőben erre nézve intézkedés fog történni és a delegátusok már előre meghatározott munkaprogrammal fognak résztvenni a nemzetközi értekezleten. Utána bejelentik, hogy az Országos Kamarák közgyűlését Brasovba október 22-ikére hívták egybe. Kijelölik a nagygyűlés aradi résztvevőit, akik a következők: Marcus Mihály dr., Mateescu István, az ipari ügyosztály és Baross Lajos dr. vagy Deutsch Andor a kereskedelmi ügyosztály nevében. Deutsch Andor azonnal bejelenté lemondását, ha talán neki kellene résztvennie és lemondását a román nyelv kellő tudásának hiányával indokolja meg.

A kereskedők segélyintézetének kérdése került napirendre, amelyet tudvalevőleg a munkaügyi minisztérium javasolt felállítani, de amelyet a kamarák nem tartottak alkalmasnak a létesítésre, mert bármennyire üdvös is az intézmény alapítása, mégis különös helyzet az, hogy például a bevételt a központnak kell szolgáltatni. Így a kamarák azt az előterjesztést nyújtották be a minisztériumhoz, hogy nem tartják célravezető eszmének a javasolt intézményt. A minisztérium részletes felsorolását kérte az ellenérveknek és egyben azt is javasolta, hogy terjesszék ki az intézmény keretét a kereskedelmi alkalmazottakra is, ami ellen a kamara újból tiltakozott, mert részint a kereskedelmi alkalmazottak tagjai a munkáspénztárnak, részint ezzel az intézmény veszítené tulajdonképeni jellegéből. Így nem helyes semmiképp a segélyintézet felállítása.

Végül az épen aktuális városi telekkisajátítás ügye került az ülés elé, amely elfogadta azt az előterjesztést, hogy a Kamarák jelentések be tiltakozásukat a nagy vehemenciával folyó telekkisajátítások ellen, amely végeredményben az ipar és kereskedelem érdekeit sérti, mert hovatovább nem lesz szabad telek Aradon és többek között ez azért hátrányos Arad ipari és kereskedelmi életére, mert idegen ipari és kereskedelmi csoportok és vállala-

latok betelepődése egyszeriben meg lenne akadályozva, ami érthetően hatalmas kárt jelentene Arad fejlődésében. Az ezután következő

Szendrey Mihály kapja a timisoarai színházat is

Eftimiu Victor színészeti vezérfelügyelő néhány órát töltött Aradon és rendkívül érdekes nyilatkozatokat tett az Aradi Közlöny munkatársának. — Bérletváltásra serkenti az aradi közönséget.

(Arad, szeptember 29.) Eftimiu Victor dr. színészeti vezérfelügyelő ma átutazóban ismét Aradra érkezett és közel másfél órát időzött Aradon Szendrey Mihály, aradi színigazgató társaságában. A színészeti vezérfelügyelő aradi tartózkodásának nem volt különösebb hivatalos jellege, megtekintette az aradi színházat, érdeklődött az aradi színház viszonyairól, a szezonkezdetéről és egyben az általa irányított cluji román színház vendégszereplésének ügyét szorgalmazta és készítette elő. Délben a Fehér Keresztben ebédelt Eftimiu és eközben az Aradi Közlöny munkatársának sikerült vele rövid beszélgetést folytatni a jelenleg aktuális színházi eseményekről. Eftimiu Victor a következőket jelentette ki az Aradi Közlöny munkatársának:

Arad és Timisoara egy színikörület.

— Önöket talán legjobban az érdekli, hogy mi lesz a timisoarai színházzal, amely természetesen az aradi színtársulat zavartalan működése és anyagi viszonyainak biztosítása érdekében fölötté fontos. Ép ma délelőtt timisoarai tartózkodásom alatt Timisoara város tanácsa értekezletet tartott, amelyen kifejtettem, hogy mily fontos érdeke Timisoarának is, hogy a legutóbbi zűlélt színházi szezon után becsületese és garanciát nyújtó direktor vegye kezébe a timisoarai színházat. Elmondottam, hogy a körülmények föltétlenül megkívánják Arad és Timisoara szoros kapcsolatát és a két város kulturájának érdekében javasoltam, hogy Szendrey Mihálynak adják a timisoarai színház játszási engedélyét és a tanács ilyen döntése egyben mintegy respektálná a cluji direktor-értekezleten hozott határozatokat is. Amint a tanács hangulatából következtetni lehet, Szendrey Mihály föltétlenül megkapja a timisoarai színházat is, mert a tanácsosok javaslatomat melegen támogatták.

— Kellemtlenül érintett az a hír, — mondotta Eftimiu — hogy Arad bérletjegyzési ügye egyelőre nem a legkedvezőbb helyzetben áll. Az aradi színtársulat pedig januárig nem mehet át Timisoara-ra a román társulatok aradi vendégszereplésének időtartama alatt, mert a régi színházat lebontják, míg az újban négy hétig román és német társulatok játszanak és ez érthetően nagy mínusz fog jelenteni az aradi színház költségvetésében. Így nagyon fontos lenne az, hogy bérletjegyzéssel biztosítsák az aradi közönség a színtársulat zavartalan működését. Észreveheti, hogy én már úgy beszéltem az aradi színtársulatról, hogy ez már a timisoaraival biztosan össze van kötve és Szendrey Mihály biztos birtokosa a timisoarai színháznak is.

Miért nem szervezkednek a direktorok?

— Általában furcsa az erdélyi direktorok politikája. Eddig csak két direktor váltotta ki Bucurestiből a végleges engedélyt ezévre és így eddig csak két direktor kezdheti meg szezonját, ami azért ítéltető el, mert a hosszas huza-vona és kapkodás az anyagiakban amugy is szűkölködő színészek rovására megy, sőt egyeseket a pusztulás szélére juttat. Én azonban most föltétlenül orvosolni akarom a színészek érdekében ezt a helyzetet és erélyesen el akarok járni, hogy a koncessziót nyert direktorok végre már fogjanak hozzá társulatuk megszervezéséhez és az idényük megkezdéséhez. A váradi színház helyzete különösen iurcsa. A váradi direktor már megcsinálta beosz-

lindványok során Deutsch Andor azt javasolja, intézkedjen a kamara azon különös rendszer ellen, hogy Aradon pénzeslevelet nem szállítanak haza, ellentétben készpénz értékekkel, amelyet kikézesítenek. A legkínosabb azonban a pénzeslevelek átvételében az, hogy a vasúti postahivatal jogosított csak ennek kiszolgáltatására, amely igen nagy időbeli veszteség a dolgozó embernek. Mateescu István zárószavai után a közgyűlés véget is ért.

tását. Játshat Váradon kívül Timisoarán, Szatmáron, Nagybányán, csupa olyan helyeken, ahol önálló társulatok működtek azelőtt, tehát kiegészítőnek elvégre mégis meg kell, hogy feleljen, de a váradi direktor habozik és kapkod s még mindig nincs megszerveve a társulata.

A művészet ledönti a válaszfalakat.

Nagy tévedés az, hogy engem úgy tüntetnek fel, mint aki a magyar társulatok hátrányára és kárára igyekeznék a román kulturát fejleszteni. Erről szó sem lehet. Működésemmel be akarom majd bizonyítani, hogy a magyar színészetet épügy kívánom teljes erőmmel támogatni, mint a román, mert művészetről van szó, amely ledönti a sovinszta válaszfalakat. Ami végül azt a bizonyos dezavualásomat jelentő hírt illeti, hát arról csak annyit mondhatok, hogy nem a cím és az ezzel való kérdés diktálta nekem a nem kis fáradsággal járó állás és feladatok elvállalását, hanem sokkal ideálisabb szempontok, amelyek érdekében elrendelt intézkedéseim nánd a legmagasabb miniszteri tudomással, meghatalmazással és jóváhagyással történtek.

ÖLTÖNY, felöltő, télikabát,
bőr kabátok, iskolai egyenruhák
FÉRFI ÉS FIURUHÁK
vásárlása előtt tekintsük meg a
SZÁNTÓ ÉS KOMLOS-óeg
kirakatait és dusan felszerelt
raktárát
ARAD, SZÍNHÁZ-ÉPÜLET. 5212

Stresemann

a Népszövetség munkájaról.

„Németország utja csakis Locarnón keresztül vezethet Genf-be.” — Őszintén óhajta a német-francia együttműködést.

Párisból táviratozzák: A Petit Parisien genfi tudósítója interjú közöl Stresemantól, amelyet a német külügyminiszter elutazása előtt adott.

— A német-francia viszony — mondotta Stresemann — csakis nyílt, teljes lojalitás, szoros együttműködés őszinte óhaján épülhet fel.

Azzal a feljeggyéssel szemben, hogy Németország azért jött csupán Genf-be, hogy a német-francia nézeteltéréseket a világ elé vigye, kijelentette, hogy Németország utja csakis Locarnón keresztül vezethet Genf-be. A locarnói egyezményekkel fényesen bebizonyították a németek, hogy őszintén óhajta az együttműködést.

— Főlöleges hangsúlyoznom — folytatta, — hogy a világbéke szempontjából a német-francia kiegyezésnek csak akkor lehet gyakorlati értéke, amikor megoldást nyernek bizonyos problémák, amelyek rendezése nélkül tartós megegyezésre nem lehet kilátás. Őszinte óhajom, hogy Németország és Franciaország mielőbb egyesüljenek a Népszövetségben, a béke megvalósításáért folytatott törekvésükben. A mostani ülésszakon minden megtörtént, hogy a német-francia együttműködést biztosítsuk. A kezdetben érezhető pesszimista hangulat később eltűnt és bár az ülésszak szenzációkat nem hozott, munkássága mégis az emberiség ügyének szolgált.

Fehér akácvirág

Elmulhatatlan szépségű orosz dal. A szív melegsége soha nem hallott érzéssel oszondul fel ebben a dalban. — Ára 36. — telj. MORAVETZ kiadás, mindenütt kapható. 4715

Uj alapokon szánják az Ipar- és Népbankot

Megcsappant a likvidálásra vállalkozott pénzügyintézetek száma. — Az átalakult szánáló bizottság új megoldási tervvel járult a betétesek elé. — A betétesek mai gyűlésének izgalmas lefolyása.

(Arad, szeptember 29.) A felszámolás alatt lévő Aradi Ipar- és Népbank ma délután hat órakor értekezletre hívta össze azokat a betéteseket, akik huszezer lejen felüli összeggel vannak érdekelve a pénzügyintézetnél. Még husz perc hiányzott a hat órából, de már a bank első emeletén lévő díszteremben tanácssterem és a mellette lévő helyiségek zsúfolásig megteltek érdeklődőkkel. Körülbelül háromezeren gyűltek össze többnyire izgatottan váró férfiak és nők, akiknek fogalmuk sem volt az összejövétel céljáról. Voltak, akik heves gesztusokkal hangos beszéddel agitáltak a bank volt vezetői ellen, mert odáig jutáltak a nagymultu pénzügyintézetet, hogy az kénytelen felszámolni. Sokan próbálták megnyugtani a heveskedőket és ebben a lármázó, vitafokozó tömegben az ovális zöld asztal körül szinte észrevétlenül foglaltak helyet báró Solymossy Lajos vezetésével az aradi pénzügyintézetek képviselői, akik hetek óta tartó fáradhatatlan munkával és önzetlen odaadással dolgoznak az Aradi Ipar- és Népbank mindenkit kielégítő felszámolása érdekében. Az asztal körül helyet foglaltak dr. Marcus Mihály, a Banca Romaneasca vezérigazgatója, Fejér Gábor, az Erdélyi Hitelbank vezérigazgatója, Deutsch Károly, a Központi Takarékpénztár, Weissenburger Nándor, a Polgári Takarékpénztár vezérigazgatója, Földes Soma, a Csanádi Takarékpénztár igazgatója és dr. Krenner Zoltán ügyvéd. Báró Solymossy Lajos emelkedett szóra. A termekben egy pillanat alatt csend támadt. Mindenki lélekzefojtva figyel. Báró Solymossy rövid megnyitó beszéd után átadja a szót dr. Marcus Mihálynak.

A szánáló bankok újabb ajánlatot tesznek

— A súlyos helyzetbe jutott Aradi Ipar- és Népbank — kezdte beszédét — olyan körülmények közé kényszerített, hogy részt kell vennem a pénzügyintézet szánálási akciójában. Felkértek, hogy vállaljam el ezt a megbízást és nem térhettem ki a kérdés elől, mert mint az Aradi Iparkamara elnöke, nem nézhettem közönyösen egy nagymultu pénzügyintézet pusztulására, ami súlyosan érinti az aradi piacot, de főképpen a bank hitelezőinek érdekét tartottam szem előtt, amikor elvállaltam a felszámoló bizottság egyik tagjának szerepét.

A továbbiakban ismerteti az aradi pénzügyintézet munkálkodását a szánálási, illetve felszámolási akcióban. A bizottság összes tagjai tiszta önzetlenséggel dolgoznak hetek óta. A tárgyalások hosszú ideig tartottak, mert alig volt lehetséges a felszámolási bizottság eddigi résztvevőit egyöntetű határozatra bírni. Ma azonban az a helyzet, hogy a betétesek érdekeinek figyelembevételével, a bizottság jelenlegi tagjai ajánlattal jönnek a betétesek elé.

— Most már csak az önök józan belátásától függ — folytatta Marcus Mihály — hogy elfogadják-e indítványunkat, vagy nem. Ha elfogadják, a likvidálást zavartalanul és rendesen végrehajthatjuk, ha nem fogadják el, úgy nem vállalhatunk morális felelősséget a pénzügyintézetért és kikerülhetetlennek tartom a csődöt. Olyan helyzetet sikerült teremtenünk, hogy a betétesek követeléseinek száz százalékát megkaphatják. Ehez azonban az kell, hogy ne gördítsenek akadályokat munkánk elé és adjanak nekünk alkalmat, hogy tovább dolgozhassunk az önök érdekében.

Százszázalékosan kielégítik a betéteseket.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Fejér Gábor az Erdélyi Hitelbank vezérigazgatója emelkedett szóra. Teljes realitással ismertette az Aradi Ipar és Népbank helyzetét. Tiszta képet festett azokról az eshetőségekről, ha a bank ingatlanaiért nem sikerülne megkaphatni az előírványzott összegeket. Kijelentette,

hogy a bank palotájára már van aspiráns és eladása csak rövid idő kérdése.

— De bármilyen legyen is a helyzet — folytatta Fejér Gábor — a betétesek pénzüket megkaphatják. Mi csupán látszólagos áldozatokat kérünk a betétesektől, hogy megkezdett munkánkat zavartalanul végrehajthassuk. Mi tudjuk, hogy mi jelent a várakozás. Tudjuk azt, hogy a betétesek sorában vannak, akik életük verejtékes munkájának gyümölcsét helyezték el ebben a pénzügyintézetben, vannak önközött özvegyek, nyugdíjasok, szegény emberek, akik nehezen kuporgatott garasokat tettek itt félre, hogy öregségükre ne legyenek alamizsnára utalva. (Ugy van! Ugy van! Ellenzés és helyesítés.) Mi elsősorban a betétesek érdekelt néztük, amikor összeálltunk, hogy a tragikus körülmények közé jutott pénzügyintézet likvidálását végrehajtsuk.

Rámutatott azután arra, hogy a bank régi igazgatósága milyen áldozatokra hajlandó és elmondotta, hogy a pénzügyintézet likvidálását eredetileg nyolc aradi bank vállalta, de három közülük kilépett a felszámoló sorából. Kijelentette, hogy azok a pénzügyintézetek, amelyek a felszámolást vállalták, a betétesek nyolcvan százalékáig teljes garanciát vállalnak és pedig:

Az Erdélyi Hitelbank 45 százalékig, a Polgári Takarékpénztár 35 százalékig, a Csanádi Takarékpénztár 8, az Egyesült Bank r.-t. 8 és a Központi Takarékpénztár 4 százalék erejéig vállal felelősséget a betétesekért. Ezekről a bankoktól a szánálás alatt megkaphatják a betétesek, az illető bank által kiállított betétkönyveket. A megmaradt husz százalék sem elveszett pénz, amennyiben az biztosítékképpen lesz elhelyezve. A szánálásnál mutatkozó hiányokat elsősorban a volt igazgatóság által igénybevett összegekkel pótolják. Hiányok azonban előreláthatólag nem lesznek és a betétesek feltétlenül száz százalékig elégittehetnek ki. Teljes megnyugtatótást végett ismertette a szeptember 23-án tartott értekezletük határozatait, amelyek

„A betétesekkel létesítendő megállapodás olyképpen módosul, hogy a betétesek 1927. július 1-én fenálló betéttökeiknek nem kilencven, hanem nyolcvan százaléka erejéig fognak a résztvevő intézetek által részesedésük arányában kiállított takarékkönyveket kapni és az intézetek által kiszolgáltattott ezen betétkönyvek, amelyek 20.000 lejtől 50.000 lej összegű közötti betéttulajdonosoknak adódnak ki, nem 1928. szeptember 30-án, hanem 1929. január 15-én válnak esedékessé. A többi betétkönyvek ellenértéke legkésőbb 1929. június 30-ig fizetendő ki, amennyiben a felek ezt kívánják. A határidőnek ezen kitolását a felszámolási eljárás megindításának eltolódása teszi szükségessé, de viszont az egyes vagyontételek értékesítésének arányában eszközendő kifizetésekre vonatkozó korábbi határozat változatlanul érvényben marad.

A betétesek által létesítendő biztosítéki alap tehát a 20.000 lejen felüli betéteknek nem 10, hanem 20 százalékából képezendő. A betétesek ezen újabb áldozatkészségét lehetőleg előmozdítandó, előírt pénzügyintézetek az Aradi Ipar- és Népbank volt igazgatóival, elsősorban dr. Tagányi Sándorral szemben azon igényt fogják támasztani, hogy az eddigi megállapodásokon túlmenően még további 2.000.000 lej „Ausfall-Garantie“-t adjon és erre nézve ugyanazon biztosítékokat nyuítsa, mint a már megállapított 8.000.000 lejre nézve.

A biztosítéki alapok felhasználásának sorrendje a következőkben állapíttatik meg:

Az esetleges hiányok elsősorban az igazgatóság, illetve dr. Tagányi Sándor által nyújtott 6.000.000 biztosítékból fedeztetik. Ennek felhasználása után a betétesek terhére képezett biztosítéki alap fordíttatik a hiányok pótlására ezen alapösszeg felerésze erejéig. Ezután 2.000.000 erejéig ismét a dr. Tagányi-féle biztosíték terhére folyósíttatnának a még mutatkozó hiányok pótlására szolgáló összegek. A még fennmaradó 2.000.000 lej összegű

Halász Ica, Győzőné, Rudas, Deésy, Kun és Földes

a városi színház művészei könnyekig nevetetik a közönséget október 2-án a **Minerva műsoros délutánján a Kulturpalotában.**
Jegyek elővételben Minervánál Str. Motianu (Forray-u.) 11.

dr. Tagányi-féle biztosíték és a betétesek által képezett biztosítéki alap másik felerésze azután egyenlő rangsorban használtatnék fel.

A felszámoló bizottságban dr. Marcus Mihály elnöke alatt a résztvevő pénzügyintézetek képviselői és dr. Fischer Jenő, dr. Krenner Zoltán és lehetőleg a betétesek sorából választandó még egy tag vennének részt.

A felügyelő bizottság a változott viszonyoknak megfelelőleg átalakítandó.

Megállapodnak továbbá abban is, hogy az összehívandó újabb közgyűlés előtt a betétesekkel, tisztviselőkkel, és nyugdíjasokkal egy végleges megállapodás létesíttessék; az Aradi Ipar és Népbank régi igazgatósága a 17.000.000 lejt befizesse; a régi igazgatóság által teremtendő 10.000.000 lej biztosítéki alapra kellő fedezet nyuítassék; továbbá a részvénytöbbség az Erdélyi Hitelbank Részvénytársaság pénztárainál letétesse.

Végül biztosította a hallgatóságot arról, hogy amilyen arányban sikerül tud adni az ingatlanokra, olyan arányban történnek a betétek kifizetései is.

Fejér Gábor után dr. Barabás Béla beszélt. A legteljesebb mértékben ismeri el a felszámoló bizottság önzetlen munkáját, azonban ő mint betétes és részvényes, saját szempontjain keresztül legjobban meglátja a betétesek érdekeit.

Az igazgatóság felelős a betétesek vagyonaért!

— Kérem a felszámoló bizottságot — mondotta dr. Barabás Béla, — hogy ne csak ceruzával és aggyal számoljanak, amikor a sok kétségbeesett ember érdekeiről van szó, hanem vegyék munkába szívüket is. Hiszen vannak közöttünk olyanok, akiknek huszezer lejen felüli betétjük van elhelyezve ebben a bankban és mégis égetően szükségük van pénzre. Hát várhatnak-e ezek hónapokig, esetleg évekig, amíg pénzükhöz hozzájutnak? (Elevés felkiáltások: — Nem várunk! Igaza van! Fizessenek!) Az izgatott hangulat csak nehezen csendesedett el és dr. Barabás Béla folytatta beszédét.

— Én a magam részéről nem fogadom el a javaslatot, hogy a betétesek husz százalékig vállaljanak garanciát. A felszámoló bizottság első ülésén úgy határozta, hogy kilencven százalékot fizetnek ki a betéteseknek és megegyeztek tíz százalék garanciával. Ha így haladunk, holnapután csak hetven százalékot akarnak fizetni. (Órlási lármá, az elnöknek csak hosszas csevegés után sikerül csendet teremteni. Barabást állandóan éjlenzik.) Egy súlyos kijelentés is hangzott el, amely aggodalmat hagy maga után — folytatja beszédét. — Azt hallottam, hogy a felszámoló bizottságnak semmi köze ahhoz, ami a részvényesek és az igazgatóság tagjai között van. Azt kérdem, hogy ha a bizottság nem foródik a régi igazgatósággal, ki fog felelősséget vállalni egy esetleges bűnvádi feljelentésnél? Az igazgatóság a legteljesebb felelősséggel tartozik a betétesek vagyonaért.

A továbbiakban arról a határozatról beszélt, amely szerint a közgyűlés dönt az ingatlanok eladása felett. Szerinte ez is ellenkezik a betétesek érdekeivel. Fejér Gábor biztosítja az előadót, hogy az ingatlanokat nyilvános árlejtésen fogják áruba bocsátani. Ismétli, hogy hosszas tárgyalás és alapos megfontolás után hozták azt a határozatot, amelyet az értekezlet elé terjesztettek, ha nem fogadnák el, úgy a felszámoló bizottság kénytelen visszalépni, ami esetleg végleges romlásba vinné a pénzügyintézetet. Kijelenti, hogy a huszezer lejen aluli betéteket kifizetik, és akinek komoly szüksége van pénzre, az kaphat akkor is, ha huszezer lejen felüli betéttel rendelkezik. Ajánlja, hogy fogadja el dr. Barabás Béla is az előterjesztést, amely egyetlen ut ahhoz, hogy a betétesek pénzükhöz jussanak.

Pénzt takarít meg, ha női és leányka tollkását

és ruha szükségletét nálam szerzi be, mert a legjobbat kapja olcsó áron

MENCZER női confectio áruháza Aradon,

Bul. Reg. Ferdinand 40. (a v. Széchenyi malom mellett.)

Részletfizetési kedvezmény

Heves támadás a régi igazgatóság ellen.

Bohn Károly szólalt fel. Izgatott hangon mondotta el beszédét. A bank 1926-ban másfél millió lej hasznot mutatott fel mérlegében, ő bizott a mérleg pontosságában és több, mint egy millió lejt a bank részvényeibe fektetett. Elveszítette pénzét és követeli, hogy tegyenek bűnvádi feljelentést a bank régi igazgatósága ellen. Heves kirohanást intéz dr. Tagányi Sándor ellen, aki szerinte nagyban hozzájárult ahhoz, hogy pénze elveszett. Bohn heves beszédét nagy helyeslés kíséri. Weisenburger Nándor, a Polgári Takarékpénztár vezérigazgatója, próbálja megnyugtatóni a kedélyeket. Elsősorban rámutat arra, hogy miért kellett a kilencven százalékos kifizetési tervet nyolcvan százalékra leszállítani.

— Eddig — mondotta — öt nagy bank és három kis bank folytatta a likvidálási akciót, három nagy bank azonban kiugrott és nem kívánhatják, hogy a megmaradt öt bank ugyanolyan garanciát vállaljon, mint annak idején a nyolc pénzintézet. Kijelentem azonban, hogy nyugodtan merném a száz százalékos garanciát is vállalni, mert biztosítva látom a betevők pénzét.

Barabás Bélát beválasztják a felszámoló bizottságba.

Figyelmezteti az ellenkezőket, hogy ne vigyék odáig a dolgot, hogy csődbe kényszerítsék a bankot, mert akkor a csőd eszi meg a betevők vagyonát. Ha nem fogadják el Fejér vezérigazgató javaslatát, úgy a felszámoló bizottság kénytelen levonulni a küzdőtérre. Koch Dániel mondott ezután megnyugtató beszédet és ajánlotta, hogy fogadják el a felszámoló bizottság javaslatát. Kerpel Izsó nangulatos beszédben mutatott rá arra, hogy itt kizárólag a józan észnek kell intézkedni és nem szabad senkinek elragadtatni magát a pillanat hatásától. A józan ész pedig azt diktálja, hogy a bizottság javaslatát fogadják el. Helyeslés és ellentmondás kísérte a beszédet. Dr. Grosz ügyvéd javasolja, hogy a felszámoló bizottságban a betétesek képviselői is vegyenek részt, mert az megnyugtató a kérézőknek. Általános helyesléssel fogadták el a tervet. Földes Soma, a Csanádi Takarékpénztár igazgatója röviden mutat rá arra az eshetőségre, ha a tervet visszautasítják és hangsúlyozza, hogy a bizottság munkája önzetlen és csupán a betétesek érdekeit képviselik. Fejér Gábor vezérigazgató kéri dr. Barabást, hogy fogadja el a javaslatot, amelyről be kell látnia, hogy egyetlen kivezető út. Zappe Béla glogováci malomtulajdonos indítványozza, hogy a felszámoló bizottságba válasszák be dr. Barabás Bélát. Az indítványt nagy lelkesedés mellett elfogadták. Dr. Barabás megköszönte a bizalmat és kijelentette, hogy nem ellenőrizni, hanem segíteni akar a felszámoló bizottságnak. Dr. Ursu János ügyvéd, országgyűlési képviselő ügyfele érdekében szólal fel és javasolja, hogy az igazgatóság tagjai vállaljanak teljes anyagi garanciát a betétekért. Marcus Mihály megnyugtató, hogy a törvény amugy is biztosítja erről a betéteseket, különben is a volt igazgatóság tagjai, mint ismeretes, több mint huszmillió erejéig vállaltak garanciát. Javasolja ezután, hogy minden betétes részére kiállított ívet írják alá a jelenlevők, amelyben elfogadják a felszámoló bizottság javaslatát. Az érdekes és izgalommal tele értekezlet ezután véget ért.

Kritizálják a Népszövetség módszereit.

A Times nem tartja alkalmas szervnek a vitás kérdések elintézésére.

Londonból jelentik: A Times párhuzamba állítja a vitás magyar-román kérdést és a Németországban felépített görög cirkáló ügyét. A lap szerint ezek a dolgok eklatánsan bizonyítják azon módszerek hátrányait, amiket a Népszövetség a differenciák elintézésére alkalmaz. Mindkét esetben maguk a döntőbírák a kormány képviselői voltak, míg az eljárás hátterében az európai politika állott. A tanács tagjai ílymódon nem tudták magukat távollatani országaik belekapcsolódó érdekeitől.

Óvás!
Óvakodjunk a sifány utánzattól, eredetisak az **Aladdin** védjeggyel ellátott lámpa és lámpaalkatrész valódi angol csomagolásban!

Ingyenes ismertetőt bérmenive küld a romániai vezérképviselet:

ROMAN ALADDIN KERESKEDELMI R.-T.
TIMIȘOARA,
Strada Gen. Joffre 7.
Eszakerdélyi „Aladdin” képviselet, Satu-Mare.

A legnagyobb kincs az ember szemvilága!

Szemvilágát legjobban védi az

Aladdin lámpa!

Legnagyobb kincsének őre tehát az

Aladdin lámpa!

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petróleummal, 80 gyertyaerősségű, hófehér, egyenletes izzófényt áraszt. Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanó- anyaggal (spiritusz, benzín) előmelegíteni. Zajtalan, szagtalan, nem kormoz. Könnyen kezelhető, gyermekre is nyugodtan rábízható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Kiállítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyaggyasztás minimumális, a beszerzési árát rövid használat után amortizálja. A lámpák kifogástalan működéséért öt évi gyári szavatosságot vállalunk. 4914

Angol flottalünetetés a Földközi-tengeren.

Az angol hajóegységek olasz kikötőkben is demonstrálnak.

(London, szept. 29). Az angol Földközi tengeri flottának nyári utja az idén politikai jelentőséggel is bír. A hadihajók e szokványos látogatójúta az idén fölöttébb hosszúra nyulik, egész október 25-ig fog tartani és egyszersmind annak demonstrálására is szolgál, hogy Anglia a legnagyobb tengeri ha-

talmasság a Földközi-tengeren és az akar maradni Olaszország nagyarányú fegyverkezése ellenére is. Ép ezért ezen a tüntető látogató- uton elmennek az angol hajóegységek az olasz, spanyol, északafrikai és görög kikötőkbe is. A tüntetésen résztvesz a középtengeri flotta valamennyi dreadnoughtja.

Sajtóperek sorozata a hitvesgyilkos Erdélyi dr. miatt.

Eddig tizennyolc pesti lap ellen indítottak eljárást tiltott közlés címen.

Budapestről jelentik: Két helyen is nyugszik a millstadi dráma áldozatának, a kis Forgács Annának holtteste: a millstadi kis fakerítéses katolikus temető egyik zugában és Prager vegyvizsgáló professzor ur alkoholjában, de hogy mi történt tulajdonképpen, bűnös-e a bűnös, gyilkos-e a gyilkos? — ezt egyelőre csak a budapesti ügyészség nyilatkozataiból lehet tudni. Ezek a nyilatkozatok pedig 100 százalékos alátámasztják Erdélyi Béla bűnös voltát, rekonstruálják a hármasmódon elkövetett gyilkosságot, elmondják Erdélyi Béla életét, szélhámosságait s beszámolnak arról — százféle adat alapján, — hogy hogyan, miért és mikor fogamzott meg Erdélyi agyában a hitvesgyilkosság gondolata. És a budapesti lapok beszámoltak hasábjaikon a bűnyű nyílt titku aktáinak titkairól. A bűnyűt — a lapok legalább így is hihették — teljes részletességgel lehetett pertraktálni, hiszen a vélt tettes megvolt, a szélhámosságok cinkostevői a rendőrségre, ügyészségre kerültek, a lapok egyetlen hiraadása sem veszélyeztette a nyomozás érdekeit, amelynek értéke különben is a beismerő vallomástól függ. A lapok azonban ezuttal is tévedtek. Erdélyi Béla számíthat arra, hogy az igazságszolgáltatás bizonyítékok hiányában bünteljenek minősíti ebben a nagy port felvert ügyben, a lapokat azonban minden kétségen kívül elítélik ebben a bűnperben.

Erdélyi Béla ellen még nem adott ki vádiratot az ügyészség, de a budapesti lapok ellen már megindult a tiltott közlési perek lavi-nája azon a címen, hogy Erdélyi Béla ügyével kapcsolatban megírták mindazt, amit — úgy a rendőrségi, mint az ügyészi munka sérelme nélkül — meg kellett írniok.

Eddig 18 budapesti napilap ellen, átlagban véve ötrendbeli tiltott közlés címen indult eljárás, vagyis eddig 90 pert szült a millstadi dráma. Kilencven esetben kell tehát a bíróság elé állniok a magyar újságíróknak s kilencven esetben ítélik el a magyar újságírókat, —

mert egy pesti fiatalember bűncselekményt követett el.

És ha a tiltott közlési perekben szinte uzussá vált bírój gyakorlatot vesszük alapul, esetenként 20 pengős pénzbüntetést, akkor eddig is már 1800 pengőt kell fizetniök a budapesti lapok kiadóinak, — mert Erdélyi Béla bűnös. És most csak az van hátra, hogy Erdélyi Béla ártatlannak bizonyuljon s ő indíthasson vagy pár száz sajtópört, kártérítési és hitelrontási pert a sajtó ellen, — amely, ugylát-szik, eddig egyedül bűnös Forgács Anna halálában.

HÖLGYEK és URAKI

Ismét látnak Aradon
egy olyan filmet
Melyet feltétlen meg kell
nézni mindenkinek
Nem áruljuk el a címét
a filmnek
Csak annyit ezuttal, hogy
a kérdéses filmben

1. Rátkay Márton,
2. Vendrey Ferenc,
3. Radó Sándor,
4. Vaszary Piri,
5. Székely Ibolya

szerépélnek.

— Cuza ismét akcióba lép. Bucurestiből jelentik: Cuca október 8-ára összehívta Jassiba a keresztényliga nagytanácsát annak reorganizálása végett.

H I R E K.

Az orosz—lengyel biztonsági szerződés.

Kownóból jelentik: Az orosz—lengyel biztonsági szerződés tárgyalásain a következő megállapodások jöttek eddig létre. Lengyelország és Oroszország garanciális szerződése a rigai békeszerződés alapján jön létre. Egyik ország a másiknak belügyébe nem avatkozik. Ha a szerződő felek egyike egy harmadik állammal konfliktusba jut, a másik szigorúan semleges marad. Az olyan szervezetek működését, melyek egyik vagy másik ország ellen dolgoznak, nem tűrik meg.

— Pacha Ágoston püspök Pancotán. Pancotáról jelenti tudósítónk: Pacha Ágoston timisoarai püspök tegnap Pancotára érkezett bérmutatójában. A község határában lovasbandérium, s a tűzoltóság teljes díszben, valamint a község minden számottevő korifeusa fogadta a püspököt, aki Réthátról jött Pancotára. A püspököt Popescu Sándor községi jegyző üdvözölte, majd a menet a plébániára ment. Este a püspök tiszteletére toronyzene, magyar, német és román szerenád volt. A bérmutatót ma pénteken kezdi meg Pacha Ágoston. Háromszáz hívőt részesít a bérmutató szentségében. A püspök Pancotáról Silindiára megy.

— Titulescut mandátummal akarják jutalmazni. Bucurestiből jelentik: A Viitorul nevetséges és figyelemre méltatlannak mondja a Cuvantulnak azt a híret, hogy Bratianu Vintila vissza akarja vonulni a pénzügyminisztérium vezetésétől. Ugyan csak megcáfolja a Titulescuro vonatkozó híreket és kijelenti, hogy a külügyminisztert szombaton kandidálják a bucaresti-i egyetemi mandátumra, a melynek tanárai erre felkérték, mert genfi nagy sikereit a szenatori mandátummal el lehetne érni.

— Cáfolják a Maniu ellen elkövetett rablóátadás híreit. Clujról jelentik: A Rador távirati irodát illetékes helyről felkérték annak a kijelentésére, hogy az erdélyi magyar lapokban, továbbá a bucaresti-i Cuvantulban megjelent hír, hogy Maniu Gyulát Szováta környékén rablók megtámadták és kirabolták, teljesen légből kapott koholmány. Maniu különben befejezte szováta körúti útját és hűlőn érkezik vissza Clujra.

— Megérkeztek a latin sajtódelegátusok. Bucurestiből jelentik: A latin sajtókongresszuson résztvevő hírlapírók ma reggel öt órakor érkeztek meg Romániába. Zombolyán léptek az ország területére, ahol különvonatra szálltak a főváros felé.

— Marcus Beca szólózik a zsidó templomban. A holnapi, pénteki zsidó istentiszteletnek érdekes művészi eseménye lesz. Az istentisztelet elején ugyanis Beca Markus bécsi operaénekesnő énekel szólót. A kiváló művésznő egyébként Haralamb Henriknek, a Blanc—Marmorosch bank aradi főkja igazgatójának sógornője, aki a zsidó ünnepek alkalmából Aradra jött rokonai meglátogatására.

— Egy földbirtokos véres tűzharcra a támadó rablókkal. Bucurestiből jelentik: lasiban Nicolae Zadine földbirtokos házába bekormányozott arcu rablók hatoltak be. A gazda nem vesztette el lélekjelenlétét, hanem maga köré gyűjtötte gazdasági cselédeit, akiket felfegyverzett és revolverlövéssekkel védekezett a banditák ellen. Formális harc keletkezett a rablók és a védekező emberek között. A küzdelem folyamán a banditák egy gazdasági cselédet agyonlőttek, kettőt pedig súlyosan megsebesítettek. A banditáknak sikerült elmenekülniük.

— Letartóztatott tanán kommunisták. Tokióból jelentik: A jokahamai rendőrség tegnap számos házkutatást végzett és több kommunistát letartóztatott. A házkutatások alatt rengeteg kompromittáló okiratot foglaltak le.

Grozavescuné első férjét letartóztatták.

A román határrendőrség őrizetbe vette a Bécsből érkező Caltun őrnagyot. Allitól a Grozavescu-család foljelentésére történt a letartóztatás.

A Grozavescu-szenzációk, amelyek néhány nap óta ismét erősen igénybe veszik a nyilvánosságot, ismét megszorodtak. Egy távirat ugyanis azt a jelentést közli, hogy Caltun Demeter őrnagyot, Grozavescuné első férjét, aki hosszas bécsi tartózkodás után hazajött Romániába, a határrendőrség egy elene tett feljelentés alapján letartóztatta. Caltuntól elvették utlevelét és fegyveres kísérettel Lugojra szállították, ahol a rendőrség ki fogja hallgatni.

Grozavescuné eddig még nem értesült első férje letartóztatásáról. Az őrnagy néhány

nappal ezelőtt hagyta el az osztrák fővárost s azóta nem tudnak ott róla semmit. Bécsi barátai és ismerősei azt hiszik, hogy Grozavescu anyja jelentette fel és ezért tartóztatták le. Caltun őrnagy ugyanis a Grozavescu-per tárgyalása folyamán olyan vallomást tett, amit a Grozavescu-család tagjai igen rossz néven vettek tőle.

Lehetséges azonban az is, hogy nincs szó rendes letartóztatásról, hanem csupán a rendőrség állította elő az őrnagyot valami jelentéktelen ügyben.

Egy csónakon átevezte az Atlanti Oceánt.

Hugó német matróz szenzációs bravurja. — Negyvenhat nap alatt tett meg 4000 kilométert.

Madridból jelentik: Las Palmasban partra szállt egy német matróz, aki 13 méter hosszú és 3 méter széles csónakján átevezte az Atlanti Oceánt. A matróz, akinek Hugó a neve, 46 nap alatt tette meg a 4000 mérföldes utat. Műszere összesen egy zsebóra, meg egy

iránytű volt, utitársakul pedig egy kutyát, meg egy macskát vitt magával. A matróz Las Palmasban lakó rokonait jött meglátogatni ezen a különös módon és csónakon szándékozik visszatérni Amerikába is.

— Elrendelték a vizsgálati fogságot Erdélyi ellen. A hitvesgyilkossággal gyanúsított Erdélyi Béla dr. ellen ma a vizsgálóbíró elrendelte a vizsgálati fogságot, ami ellen az holnap felfolyomódással él, Erdélyi két büntérsze ellen ugyancsak vizsgálati fogságot rendeltek el.

— Németországot is fenyegeti az árvízveszedelem. Berlinből jelentik: A Rajna áradása miatt be kellett szüntetni a folyón a hajózást, mert a hajók nem tudnak elmenni a hidak alatt. Schaffhausen mélyebb területei víz alatt állanak. A lakosság mindenféle szükségleteket éri. A bajor-sváb felvidéken egyre nagyobb az árvízveszedelem. Számos falu víz alá került. A forgalmat csónakokkal bonyolítják le. München közelében az Isar sok helyen kiöntött.

— Megrendszabályozzák a pesti kártyaklubokat. Budapestről jelentik: A belügyminiszter ma aláírta a kártyaklubok megrendszabályozásáról szóló rendeletet. Eszerint a hatóságok azonnal intézkednek egyes klubok feloszlására, mások működésének felfüggesztése iránt és mindezek ellen tüzetes vizsgálatot indítanak. A rendelet lehetlenné teszi a klubok szaporodását és a hazárdjátékra való csábítást.

— A sakkvilágbajnokság ötödik fordulója is remis-vel végződött. Buenos-Ayresből jelentik: A sakk világbajnokságáért való mérkőzés ötödik játszmaja Aliechin és Capablanca között szintén eldöntetlenül végződött. Az ellenfelek 3 döntetlen és egy-egy nyert, illetve veszített játszma után egyformán állanak.

— Járványok dülnek Kiebben. Bucurestiből jelentik: Kiebben vörheny, tifusz és trachoma pusztít. A városban jelenleg harminckét skarlát és huszonöt tifusz eset van.

— Elfogták a galati-i vasúti pénztár sikasztóját. Bucurestiből jelentik: A galati-i állomás pénztárosa, Marin Mihály tudvalevőleg négyszázezer lej elsikkasztása után megszökött. A rendőrség körözölevele nyomán a turnurosul rendőrség felismerte és letartóztatta. A pénztárost erős fedezettel Galatba szállították.

— Tengerbe zuhant egy személyszállító repülőgép. Konstantinápolyból jelentik: A Márványtengeren néhány nappal ezelőtt hatalmas személyszállító repülőgépet találtak teljesen üresen. A megindult vizsgálat megállapította, hogy az utasszállító repülőgép az Aero express társaság tulajdona, amely motorhiba következtében a tengerbe esett. Az utasokat egy román hajó mentette meg.

— Légett egy székely falu. Csikszeredáról jelentik: A Csiksomlyó közelében lévő Delne községben tegnap katasztrófális tüzvész pusztított, amelynek következtében huszonhat székely birtokosnak a háza pusztult el. A gazdák hajléktalanná váltak, mert mindenük odaégett. Egy öreg gazda, aki sietett a tűzoltásban részt venni, szívrohamban meghalt, amikor megtudta, hogy a lángok az ő házába is belekaptak. A kár többmillió lej. Még nem lehet megállapítani, hogy a tüzkatasztrófát mi okozta.

— Halálozás. Kohn Henrikné szül. Oppenheimer Veronika ma 79 éves korában hirtelen elhunyt. A megboldogultat pénteken délután fél négy órakor helyezik örök nyugalomra a Butianu (Bem) ucca 1. számú gyászszobából. Az aradi uriaszony elhunytát férje, leánya dr. Dénes Jakabné és a kiterjedt, előkelő rokonság gyászolja.

— Levinet ünnepelték Romában. Rómából táviratozzák: Levine repülőgépjével Velencéből ide érkezett. A Columbia leszállását nagy tömeg várta, amely a repülőt lelkesen ünnepelte. Levine hosszabb ideig Olaszországban marad és a romagnai birtokán tartózkodó Mussolinit is meglátogatja.

— Viperát legelt egy ineni (borosjenői) ló. Jelentették a borosjenői állatorvosi hivatalnál, hogy Iercan Demeter repszegi lakos lova viperamarás következtében kimult. Az állatorvos a helyszínen megállapította, hogy a ló a régi Endrődy-kastély melletti szérüskeriben egy szénaboglyából lakmározott. Ugyanebben a boglyában szállásolta el magát egy vándor vipera is, amely valószínűleg a bihari havasokból került a Körösvölgyébe. A bestia jóllakottan szunyadhatott, amikor a ló a szénával együtt bekapta a kigyó fejét, amelyet leharapott. A viperának azonban még volt annyi ideje, hogy méregfoga tartalmát kibocsájtassa és ennek következtében a szerencsétlen állat néhány pernyi kínlás után kimult. A vipera ritka nagy példány volt, a hosszúsága meghaladta a két métert.

SÁMSON JAKAB

uriszabó

ősi szövetségkülönlegességeimégerkeztek. Arad, uJ Neuman-ház.

— Leszállították a szeszhamisításért elítélt aradi vendéglősök büntetését. Az aradi törvényszék Tamásdán-tanácsa felelővel folytán ma tárgyalta több aradi vendéglős ügyét, akik ellen festett és az egészségre ártalmas szesz italok árusítása címén indítottak eljárást. A legutóbbi közegészségügyi razzia alkalmával ugyanis a hatóságt orvos több vendéglőben nagyobb mennyiségű szesz italot foglalt le, amelyről a vegyvizsgálat során megállapították, hogy az egészségre káros anyagokkal van festve és árusításuk törvénybe is ütközik. Ezért a közegészségügyi hatóságok Heisler Jakab és Waldmann Laura aradi és Fröhlich Nándor micalacai vendéglősöket 1000—1000 és Klein Adolf vendéglőst 800 lej pénzbírságra ítélt. Felelővel folytán az aradi törvényszék ma egyenként 150 lejre szállította le a kirótt pénzbírságot, miután a vendéglősök igazolták, hogy a lefoglalt szeszt zárt palackokban egy szeszgyártól szereztek be és nem volt tudomásuk annak hamisított és káros voltáról. Egyedül csak a Waldmann Laurára kirótt 1000 lejes bírságot hagyta helyben a törvényszék, miután Waldmann nem jelent meg a tárgyaláson.

Sickes és izléses ruháit szerezze be a

„VICTORIA“

ősi császári divatházból Arad, a Dáciával szemben.

— Ujabb visszaélések a katonai kincstár terhére. Craiovából jelentik: A craiovai 1-es tüzérszázalék intendatúrájánál tegnapra újabb visszaéléseknek jöttek nyomára. Mint már megírtuk, néhány nappal ezelőtt letartóztatták Constantinescu Petre főhadnagyot, aki hamisított honok alapján nagyobb összegeket vett fel, amelyeket magának tartott meg. Az ügyben megindított vizsgálat most újabb sikkasztásokat állapított meg és ennek alapján több törzstisztet tartóztattak le, akikről kiderült, hogy a hadsereg részére megvásárolt Segal-féle craiovai malom átadása körül szabálytalanul jártak el s a vételt csak úgy voltak hajlandók közvetíteni, ha az eladó 400.000 lejt fizet nekik. De ezenkívül nagyobb összeget sikkasztottak el, olyformán is, hogy a vételárát az eredetnél magasabb összegben tüntették fel. Az ügyben folyik a vizsgálat s annak befejezéséig nem adnak ki jelentést.

— Elfogott aradi betörő. Ma délelőtt egy régen körözött veszedelmes betörőt tett ártalmatlanná az aradi államrendőrség. Tegnap éjszaka vakmerő betörés történt a Strada Romanului (Zrinyi)-ucca 12. számú házban. Schulhof Andor vállalkozó lakásába. A tettesek álkulccsal hatoltak be a lakásba és nagymennyiségű, értékes holmit szedtek össze. A betörésről reggel tetek jelentést a rendőrségnek, ahol a nyomozást azonnal bevezették. A helyszíni szemle alkalmával egy bűnjelet is találtak; egyik betörő által otfelejtett néhány sor írást. Ez a bűnjelet vezette nyomra a rendőrséget. Még a délelőtt folyamán a nyomozás kiderítette, hogy a betörés egyik tettese Körösi Hajcsura Sándor, akit hasonló tettek miatt már régebben köröznék. Megtudták, hogy az illető a Strada Teul Domnei 11. (Tél)-uccán tartózkodik. A detektívek elmentek a jelzett helyre és sikerült letartóztatniuk a betörőt. A lopott holmik egy részét szintén megtalálták. A nyomozás tovább folyik a bűntársak kézrekerítésére.

— Letartóztatták a sikkasztó galati állatorvos feleségét. Galatiból jelentik: A rendőrség ma váratlanul letartóztatta M. Popov galati állatorvos feleségét, akit azzal gyanúsítanak, hogy tudott férje nagyarányú visszaéléseiről. Popov állatorvos, aki jelenleg székésben van, néhány nappal ezelőtt tünt el Galatiból. Eltűnését felsőbb helyen gyanusnak találták s ezért vizsgálatot rendeltek el, amelynek során megállapítást nyert, hogy Popov több százezer lejt sikkasztott el.

— Elfogták a csecsemőgyilkos anyát. Megírtuk, hogy a Fehér-Körös Tarmure község határában egy csecsemő holttestét vetette partra. A halmágyi csendőrség alapos gyanúokok alapján letartóztatta Hatcea Nedea tarmurei leányt, aki be is vallotta, hogy szülés után nyomban megfojtotta, aztán a Körösbe dobta újszülött gyermekét. A gyilkos anyát ma beszállították az aradi ügyészségre, ahol kétségbeesetten mondotta el, hogy leány léte nem viselhette volna el az anyaság szegényét és inkább gyermeke gyilkosa lett, majd öngyilkosságot akart elkövetni, de ehhez már nem volt elég bátorsága.

— Kimondották a csődöt a Manaselianu-cég ellen. Bucurestiből jelentik: Az ilfovi törvényesek tegnap kimondták a csődöt a Manaselianu-cég ellen. A csőd proklamálása hivatalból történt, mert a hitelezők megbizottjai nem voltak jelen és így nem is volt csődtárgyalás. A letartóztatott cégtagok beismerték fizetésképtelenségüket, amelynek okai részben oriaszi veszteségeik, részben az a körülmény, hogy a Banca Romaneasca hirtelen megvonta tőlük a hitelt. A cég passzívát 32 millióval haladják meg az aktívák. A vádtanács pénteken dönt a letartóztatások ellen beadott felebbezések ügyében.

Könyvtárt, festményt, hegedűt vesz Kerpel.

— Orvosi hír. Dr. Ujhelyi József sebész, urológus, a vese, hólyag, prostata és nemi betegségek szakorvosa szabadságáról hazaérkezett és rendeléseit ismét megkezdte.

— Isk. füzetek, tömbök, hegedűk Kerpelnél.

Parkettaszerelést vállal
Poloskairást, LOVASKAROLY
Str. Oltuz 111. (Illés-ucca). 4574

Egy Aradról elszármazott vasutas borzalmas halála.

Papp János piskil állomásfőnökhelyettesét darabokra tépte a tolató mozdony. — Szétroncsolt holttestét Aradra hozták és ma temették el nagy részvét mellett.

(Dévári jelentés tudósítónk.) Borzalmas szerencsétlenség történt szerdán hajnalban a piskil vasuti állomáson. Papp János állomásfőnökhelyettes a forgalmistával utnak indított Déva felé egy tehervonatot. Kezéssel az indulás után, a forgalmistát felhívták az állomás épületébe, Papp szintén követte őt. A rosszul világított, sötét pályán nem vette észre, hogy egy tolató mozdony két kocsi vonatva közeledik. A főnökhelyettesnek már nem volt ideje kitérni a mozdony elől, amely a következő pillanatban elkapta, fejét, karját, lábait lemetszette és fejét teljesen szétroncsolta.

A szerencsétlenséget a mozdonyvezető nem vette észre. A holttest ott hevert a pályán, míg később egy asszony jött arra, kinek sikoltására odasietett az állomás személyzete is. A véres hústömegben azonban csak nehe-

zen birták felismerni Papp János holttestét.

A szerencsétlenségről táviratilag értesítették a tragikus véget ért főnökhelyettes Aradon lakó édesanyját, özvegy Papp Jánosné. A család eleinte nem is akarta elhinni a rettentő szerencsétlenséget, de végre is Papp János öccse, Papp Árpád aradi vasuti tisztviselő utra kelt és a szerencsétlenség színhelyére ment, hol borzadva ismerte fel a szétroncsolt hullában bátyját. Papp Árpád intézkedett a holttest hazaszállításáról és a szerencsétlenül járt főnökhelyettes ma délután öt óraker helyezett örök nyugalomra Aradon az alsó temető halottasházából. Temetésén a nagyszámu aradi barátain kívül a piskil vasutasok egy népes küldöttsége is résztvett és virágokkal borították el szerencsétlenül járt kollégájuk koporsóját.

A tragikus véget ért főnök feleséget és két gyermeket hagyott hátra, akik iránt általános részvét. A vizsgálatot bevezették.

Elraboltak egy tenoristát, hogy ünnepelhessék.

Izzalmas ut egy lezárt autón, amely négy óra hosszat száguldott Bécsből. — Alarcos haramiák helyett rajongói fogadták a tenoristát.

(Bécsi tudósítónk jelentése.) Különös kalandja volt Aagard Oestvignek, a kiváló tenoristának. Vasárnap este Korngold „Halott városá”-ban Pault énekelte az Operaházban. Olyan tomboló lelkesedéssel ünnepeltek, hogy a függöny legördülte után néhány szót kellett intéznie a közönséghez. Aztán nem is csodálkozott, amikor felpattant az öltöző ajtaja és lelkes fiatal emberek vállukra emelték, hogy az autóba vigyék. Ilyesmi már gyakran megtörtént vele.

Tudta, hogy a barátja lent várakozik az autobilijával, azonban a fiatal emberek egy másik autobiliba tették, még hozzá oly gyorsan, hogy tiltakoznia sem volt ideje. Mielőtt szólhatott volna, rácsapták az ajtót és ő egy hatalmas zárt gépkocsi belsejében találta magát. Feje fölött, a kocsi fedelén lépések dobbantak, egy idegen, sportruhás fiatal emberült a kormányhoz és elindította a gépkocsit. A nagy tömegben a kocsi tetején mászott előre, másképen nem fért volna az üléshez. A kocsi lassan ment a zsebpendőt lengető tömegben.

Oestvig kopogott az első ablakon. Hiába. Kiáltott. A vezető, mintha megsiketült volna, tudomásul se vette. Ki akarta nyitni az ajtót. Az be volt zárva. Az autobil mind gyorsabban rohant. Már a külvárosban jártak. Oestvig kétségbeesve verte az ablakot.

— Halló! Én az Imperia!-szállóban lakom! A soffőr hátra sem fordult. Mindig kevesebb lámpa látszott. Az autobil fényszórója már az országutat világította. Négy óra hosszat tartott az ut. Már közel volt a reggel, amikor egy vadregényes vidéken, egy szép kastély előtt megállt az autobil. A művészt legna-

gyobb meglepetésre nem alarcos haramiák, hanem livrés inasok fogadták itt s a kastély első emeletén tündéri fényben ragyogott az ebédlő, ahol nagyszerű souper-val várták az énekest rajongó hivel, a legjobb bécsi társaság tagjai, akik ilyen különös módon fejezték ki iránta érzett tiszteletüket.

Oestervignek van érzéke a romantikához és a humorhoz. Letelepedett a társaság közé, sőt még operáriákat is énekeltek nekik. A Bécsben vendég szereplő művész nem vette rossz néven kalandját. El van ragadtatva a bécsiek kedélyességétől és lelkesedéstől.

A közönség köréből.

Homokbajok a járdá körüli.

Kaptuk a következő levelet: „Tekintetes szerkesztőség! A napokban sok oly háztulajdonos rendelkezést kapott a városházáról, akiknek háza előtt aszfaltjárda nincs, hogy a gyalogjárók homokozására vonatkozó rendeletet 6 nap alatt hajtsák végre 200 lejt büntetés terhe alatt. A szóbanforgó rendelet, amely tavaly lépett életbe, az ilyen járdának 15 cm. homokréteggel való bevonását teszi kötelezővé. E rendeletet igen sokan úgy hajtották végre, hogy nem egyszerre vonták be a gyalogjárót 15 centiméteres réteggel, hanem időről-időre, de több ízben vékonyabb réteggel. Ezt most a városházán rendeltettségeseznek minősítik. Felmerül a kérdés, hogy miért kell egy sima felületű, azt lehet mondani, jó járdát, egyszerre 15 cm. vastagon homokkal elborítani? Azért, hogy a járdán való járás lehetetlen legyen, hogy cipő, harisnya homokkal és kavicssal teljen meg? Azért talán, hogy a járdáról lekényszerülve, hónapokig a kocsiut bokáig erő porában kelljen menni? Vagy talán azért, hogy a járdát a sok homok és kavics miatt az uccai szeméttől tisztán tartani ne lehessen? Avagy pedig azért, hogy az uccai csatorna aknál beduguljanak a zápor által behordott homoktól? A város szerint azonban csak akkor van rendesen kihomokozva a gyalogjáró, ha ilyen tünetek tapasztalhatók. Ajánlatos volna ezt a rendelkezést módosítani, nem pedig megbüntetni azokat, akik az egyébként helyes alapötletet (a homokozást t. i.) gyakorlatilag jól hajtsák végre.” (Aláírás.)

— Az oroszok megtámadtak egy határmenti román községet. Chisinauból jelentik: Tegnap este felé leirhatatlan pánikot okozott a határmenti Bucisca községben, hogy az oroszok az ukrainai Zurzuleva községből a Dnyeszteren át, valóságos golyózáport zúdítottak a községre. A heves puska- és gépfegyvertű közeli egy órán át tartott és a robbanó golyók több ház födelét szaggatták le. A gyalogjárókat teljesen elborították a kilőtt ablakszilánkok. A súlyos incidens ügyében a román határmenti hatóságok részéről már megindult a vizsgálat.

Október

3

hétfő

vig est az

APOLLOBAN

Csodadoktor

látványos kalandos vígjáték bemutatója.

Hat millió felesleggel zárult Aradváros múltévi költségvetése

A városi tanács mai ülésén a tanonc-otthon szabályrendeletét tárgyalta.

(Arad, szeptember 29.) Aradváros tanácsa ma délután fél hat órai kezdettel rendkívüli ülést tartott dr. Angel István polgármester elnöklése mellett. A közgyűlési meghívón olyan semmitmondó tárgyak szerepeltek, hogy a kellő érdeklődők száma is nehezen gyűlt össze a városháza tanácstermében, viszont az ülés folyamán a szürke tárgysorozat egyes pontjai élénkséget, színt és fontosságot nyertek a különböző felszólalások következtében.

A múlt tanácsülés jegyzőkönyvének felolvasása után Berzovan János főszámvéevő a múlt évi zárszámadásokat ismerteti. Eközben Vostinar György kérdést intéz hozzá, hogy az említett 6 millió felesleg miképp jött létre, amikor a lakosság amugy is nyög az adóterhek alatt. Berzovan erre azt feleli, hogy holnap, vagy bármikor a hivatalban szívesen ad felvilágosítást a kérdésre, de most fejből nem tud rá választ adni. Vostinar a választ tudomásul veszi, azonban Goldis László v. miniszter kézsülettenségnek minősíti a főszámvéevő feleletét. Angel dr. hozzászólása után a tanács aztán a zárszámadásokat elfogadta. Hozzájárult a viadukt alatti ut kikövezéséhez is, mely a permanens-bizottság javaslata értelmében saját rezsiben lesz végrehajtva.

Popa Constantin tanácsnok felolvasta ezután második olvasásban a létesítendő aradi tanonc-otthon szabályrendeletét. A 3. szakasz-nál Vostinar tiltakozott ama cél ellen, hogy a gyermekek hazafias és vallásérkölcsi nevelésben részesüljenek és ehelyett európai szellemű és gyakorlati oktatást kért részükre. A tanács azonban a szóban forgó szakaszt az eredeti fogalmazásban fogadta el. Csupán a tanoncok büntetésére vonatkozó szakaszt Vostinar indítványára módosították olyképp, hogy a carcert törölték és így a tanoncokat csak szobafogsággal, vagy kizárással büntetik. A szabályrendelet többi pontjait elfogadta a tanács.

Dr. Angel polgármester ekkor az idő előrehaladottságára való tekintettel arra kérte a tanácsot, hogy a prostitúcióra, a köztisztaságra és a tudószanatórnumra vonatkozó szabályrendeleteket, miután azokat a tanácsstagok legépelten megkapák, tekintsek először felolvasottnak, míg azok részletes tárgyalására a második olvasásnál térnek át. A tanács ezt a javaslatot elfogadta és tudomásul vette az üzemek 1926. év zárszámadásait is.

Ezután az interpellációk kerültek sorra. Baga János felemítette, hogy a város semmit sem tett a munkanélküliség enyhítésére. Felhívja a város figyelmét a munkanélküliek támogatására és foglalkoztatására, mert itt van már a tél, amikor a nyomor még nagyobb lesz. Moldovan József arról beszélt, hogy a munkanélkülieket nem lehet állandóan támogatni. Beszéde közben azonban egyre sürült a tanácsterem, úgy, hogy a tanács csakhamar tanácskozásképtelen lett. Erre elhatározták, hogy ezzel a kérdéssel is a legközelebbi ülésen formak részletesen foglalkozni.

SPORT

O Nem lesz vasárnap Arad—Kinizsi meccs. Plakátok hirdették, hogy vasárnap a Kinizsi revansot ad Arad válogatottjának. A találkozás azonban elmarad, mert a Kinizsinek bajnoki kötelezettségei vannak Timisoarán, így a mérkőzés egy heti halasztást szenved. Aradon is bajnokiak lesznek ennek következtében vasárnap.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzura: Prefectura Judetului.

Erzsébet Mozgó BEN-HUR a rendes olosó helyárákkal!

Ma, pénteken utóljára

Az előadások 4, 7 és 10 órákor kezdődnek.

Holnap, szombattól „Erdészleány” Lya Mara és Harry Liedtkevel! Kibővített zenekarral!

A világ legnagyobb bűnpöre kezdődik Párisban

Október 18-án tárgyalják Petljura gyilkosának ügyét. — Ezer és ezer tanu vonul fel a pogromtábornok merénylőjének tárgyalására. — Hajmeresztő adatok az ukrániai zsidóüldözés idejéből.

Megirta az Aradi Közlöny, hogy október 18-án kezdődik Párisban a legnagyobb világ-pörök egyike. Ekkor áll bírái elé Schwartzbart Salamon nevű fiatalember, aki Petljura ukrán hadseregparancsnokot, a pogromok vezérét, akinek parancsára Schwartzbart szüleit és családját is kiirtották, Párisban nyílt úccán lelőtte.

Schwartzbart pörének tárgyalására óriási előkészület folyik. A zsidók beutazták Ukrajna összes pogrom-szenvedte városait, hogy adatokat gyűjtsenek Petljura hajmeresztő vérengzéséhez, amelyekkel most a bíróság előtt Schwartzbart tettét indokolják. De hasonló buzgalmat fejtenek ki az ukránok is, hogy a meggyilkolt Petljura mellett sorakoztassanak fel bizonyítékokat. A bécsi „Die Neue Welt” most a következő cikket írja a nagy pör előtt:

A Schwatzbart-pör fő tárgyalása legalább két hétig fog tartani. A tanuk közt, akiket a védelem megnevezett, van dr. Gergel N. berlini ügyvéd is, akinek mint az ukrán népköztársaság zsidó ügyosztálya igazgatójának, a hadi- és pogromáldozatok segítőbizottsági tagjának Kiewben volt alkalmá, hogy mélyebb bepillantást nyerjen a zsidómészárlás politikájának hátterébe; amelyet Petljura és hetmanjai három éven keresztül vittek Ukrajna békés zsidósága ellen. Dr. Gergel résztvett a pogromok anyagának gyűjtésében is és egyik alapítója a berlini zsidó történelmi levéltárnak, a mely a leggazdagabb pogromanyagot öleli fel.

A Judische Telegraf-Agentur megbízottja megkérdezte dr. Gergelt az akkori pogromok nagysága és Petljura szerepe felől. Dr. Gergel a következő felvilágosítást adta:

1918-tól 1921-ig Ukrajna 700 helységében volt zsidóellenes pogrom. A zsidó történelmi levéltár részletes adatokat tartalmaz. 1236 pogromot, amely 530 helységben történt. Ebből az 1236 pogromból 493 a Petljura-hadsereg terhére esik, valamit hetmanjai által vezetett csapatokra. A Petljura-pogromok valódi száma még nagyobb, mert 164 helységből a pontos adat még nincs feldolgozva.

A pogromokban megölt zsidók száma 31 ezernél több. A sebesülésekben utólag elhunytak száma ebben nem szerepel. A halálos áldozatok végső száma kb. 60.000. A szigorúan megállapított 31.000-ból az említett 530 helységben 16.000 zsidó a Petljura-pogromokban halt meg.

Arra a kérdésre, hogy mennyiben felelős Petljura a pogromokért, dr. Gergel így felelt:

— Kétségtelen, hogy Petljurát, mint az ukrán hadsereg főparancsnokát és Ukrajnia valódi urát, terheli a teljes felelősség a pogromokért. Én áttanulmányoztam a zsidó és nem-zsidó személyek által végzett vizsgálatok eredményét és megállapítottam, hogy egyetlen eset sem fordult elő, ahol Petljura a vétkeseket megbüntette volna.

Sőt ellenkezőleg több olyan esetet konstatáltak, ahol a pogromok kezdeményezői, szervezői és vezetői később Petljura által magasabb állásokba neveztettek ki. Samosenko hetman, aki a proszkurovi zsidó mészárlásokat

rendezte és 1919. február 15-én 1500 zsidót megöletett és még ennél is nagyobb számu zsidót megcsonkított, huzamosabb ideig volt mint parancsnok beosztva Petljurának egyik hadseregcsoportjába. A zsitomiri pogrom szervezője. Pestrov, szintén magasabb állást kapott és később Petljura hadügyminiszterének helyettese lett. Több esetről tudok, amikor Petljura vonakodott a pogromok megszüntetése érdekében közbelépni. 1919. márciusában Petljura a zsitomiri pályaudvaron tartózkodott, amikor javában folyt a pogrom benn a városban. Egy zsidó és keresztény személyekből álló küldöttség ekkor felkereste őt és arra kérte, hogy adjon rendeletet katonáinak a pogrom beszüntetésére. Petljura azonban nem volt hajlandó eleget tenni a kérésüknek. A pogrom tovább folyt. Három nap alatt 317 zsidót öltek meg és több százat megcsonkítottak. Később, amikor hatalma már hanyatlóban volt, kiadott ugyan Petljura egy hadseregpáncsot, melyben a pogromok beszüntetését elrendelte, de már késő volt. A demoralizált hadsereg és azok a hetmanok, akiket eleddig épen a zsidóüldözések folytán emeltek magasabb pozíciókba, nem engedelmeskedtek a rendeletnek. 1921-ig, tehát mindaddig, amíg Petljura csapatrészei ukrán területen állottak, a pogromok mindvégig tartottak.

Dr. Gergel így fejezi be: Tévedés volna az ukrán mozgalmat, mint olyant a pogromokkal azonosítani. Az ukrán nemzeti felszabadítás eszménye teljes támogatásban részesült a zsidó nyilvánosság és valamennyi zsidó párt részéről. Még a pogromok sem voltak képesek a zsidóság rokonszenvét kioltani az ukrán szabadságeszmék iránt. A zsidó nyilvánosság sohasem azonosította az ukrán népet a pogrom banditáival. De Petljura emléke, mint olyan emberé, aki a pogromokat Ukrajnában megrendezte, örökké sötétben fog élni a zsidó nép emlékezetében.

A szovjet hadsereg gyakorolozik

Eltévedt gránátok nagy pusztításokat okoznak a határmenti román községekben.

(Az Aradi Közlöny bucuressi tudósítójának távirata.) A szovjet hadsereg tudvalevőleg Ukrajnában, a Dnyeszter vidékén tartja őszi hadgyakorlatait. Tegnap Bricusca besszarábiai községben — amely a Dnyeszter partjain fekszik — több gránát csapódott le, amelyek borzalmas pusztítást végeztek és sok házat romba döntöttek. Hasonló sors érte Ceta-Alba megye több községét is, ahol a lecsapódó lövedékek súlyos károkat okoztak. A határmenti lakosság között nagy nyugtalanságot váltott ki a szovjet hadsereg eltévedt ágyúzása. A hatóságok értesítették a román-orsz vegyes bizottságot, amely az eseteket megvizsgálja és megfelelő kártérítést kell megadni a kárvallott gazdáknak.

DON X. Ma, pénteken az APOLLOBAN! A szezon legnagyobb filmje Douglas Fairbanks-sal

Az előadások 5, 7 és negyed 10 órákor kezdődnek.

H	URANIABAN	H
A	MA	A
R	1/5, 7 és 1/10 órák	R
R	Fejnélküli lovas	R
P	16 felvonásban,	P
I	II. rész egyszerre	I
E		E

KÖZGAZDASÁG.

A kormány az adók leszállítását tervezi Törvényjavaslatot terjeszt elővonatközzé a parlament elé.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósításának távirata.) A különböző minisztériumokban erősen dolgoznak a költségvetéseken. A pénzügyminisztérium nem kérte a kiadások felemelését és így a költségvetés keretei nem változnak. Ennek megfelelőleg a jövő évi költségvetésben sem az állami bevételek, sem a kiadások nem változnak. A pénzügyminisztérium az új költségvetéssel kapcsolatban, az adók leszállítására több törvényjavaslatot terjeszt be a parlament elé.

hangversenye. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.15. Cigányzene. 20.30. Hangverseny. 23.30. Cigányzene.

Zürichben 3.23, Párisban 15.90 a lej.

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 29.)
Kifizetések: Berlin 38.70, Amsterdam 65, Newyork 162, London 790, Páris 6.37, Milánó 8.87, Prága 4.82, Budapest 28.40, Zágráb 2.86, Bécs 22.90, svájci frank 31.30. — Áru: Márka 38.50, dollár 160, angol font 785, francia frank 6.40, olasz lira 8.83, cseh korona 4.80, pengő 28.30, dinár 2.80, osztrák schilling 23, svájci frank 31. — Pénz: Márka 38, dollár 159, angol font 775, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, cseh korona 4.70, pengő 28.10, dinár 2.70, osztrák schilling 22.80, svájci frank 30.50. Irányzat: lanya.

Zürichi tőzszenyitás. (Szeptember hó 29.)
Berlin 123.50, Amsterdam 207.92.50, Newyork 518.62.50, London 2523.50, Páris 20.35, Milánó 28.29, Prága 15.37.50, Budapest 90.70, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.24, Varsó 58, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 29.)
Berlin 123.45, Amsterdam 207.95, Newyork 518.62, London 2524, Páris 20.35, Milánó 28.31, Prága 15.37.25, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.25, Bucuresti 3.23, Varsó 58, Bécs 73.15.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Szept. hó 29.)
Devizák: Páris 6.35, Berlin 38.75, London 786, Newyork 161, Milánó 8.83, Zürich 31.15, Bécs 22.65, Prága 4.78. — Valuták: Napoleon 635, márka 38.25, leva 1.18, török lira 0.83, angol font 785, francia frank 6.42, svájci frank 31.10, olasz lira 8.80, drachma 2.10, dinár 2.85, dollár 159.75, lengyel zloty 18, osztrák schilling 23.10, pengő 28.50, cseh korona 4.80.

Rádió-műsor.

Péntek, szeptember 30. Wien—Grác. 21.05. Brahms-est. — Pozsony. 17.45. Hangverseny. — Zágráb. 19.45. Operaelőadás. — Milánó. 20.45. Hangverseny. — Boroszló. 16.30. Operaszíndarabok. — Nápoly. 21. Operaelőadás. — Prága. 20.30. Tarka est. — London—Davenport. 21.35. Szimfonikus hangverseny. — Leipzig. 20.15. Zenekari hangverseny. — Stuttgart. 20. Szimfonikus hangverseny. — Frankfurt a. M. 16.30. Hangverseny. — Róma. 21.10. Olasz operaest. — Berlin. 22.30. Jean Gilbert est. — München. 20.40. Otto Wolf kamaragének

hangversenye. — Budapest. 9.30. 12. és 15. Hírek, közgazdaság. 17.15. Cigányzene. 20.30. Hangverseny. 23.30. Cigányzene.

Művészet.

* A színház megnyitó előadása. Szombat este megnyitnak a színház kapui és megkezdődik az idei színházi szezon, amely érdekesnek, művészi színvonalon állónak és változatosnak ígérkezik. Megnyitó előadásul a színház igazgatósága az utóbbi idők legnagyobb sikerű operettjét, a Cirkuszhercegnőt tűzte műsorra. A szenzációs operett címszerepében fog bemutatkozni az új primadonna, Lengyel Irén, akit nem kell külön megismertetni Arad közönségével. Új szerepet játszik a darabban Betegh Béby, a budapesti Városi Színház művésznője, aki állandó vendége az aradi színháznak. Mister X hálás szerepét Galetta Ferenc mint vendég játssza. A megnyitó előadás iránt általános érdeklődés nyilvánul meg.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárak mellett a Csuda Mihály szerencséje című pompás énekes vígjáték van műsoron. Délután 6 órakor ugyancsak mérsékelt helyárak mellett Az ügyvéd és a férj című nagyszerű vígjáték-ujdonságot mutatja be a prózai együttes. Este 9 órai kezdettel a híres Kálmán-operettet, a Marica grófnőt játsszák. A címszerep Lengyel Irén egyik legkiválóbb alakítása. A szubrett nagyszerű szerepében Betegh Béby fogja csillogtatni művészetét. Ekkor mutatkozik be Jung János, a társulat új bonvivánja, akit jó hírek előznek meg. Kedves ismerőst is viszontlát a közönség Deésy Jenő, a pompás humorú táncoskomikus szerepében, aki erre a szezonra visszaszerződött az aradi színházhoz.

* Horváth Mici, az aradi közönség kedvence kedden lép fel először, mint a színház szerződött tagja. A művésznő bemutatkozására az Alexandra című operettben lesz. Emeli az előadás érdekességét, hogy Galetta Ferenc és Bing János mint vendégek játsszák a főszerepeket.

* Az Oroszország című hatásos dráma

premierje lesz a színház jövő heti eseménye. Alfréd Neumann világhírű drámája, mely Décsben és Budapesten még mindig állandó műsorszámban, fényes kiállításban kerül színre Aradon. A hatalmas drámából már javában felvették a próbák és a híres előadók előkészítési szereposztás már eleve megállapozta. — Az Oroszország premierje, mely forgó színpadon fog lefolyni, szerdán, október 5-én lesz.

NYILTÉR.

E rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

A BERLIET

vezérképviselet
Str. Horia 2. sz. alatti lerakata
MEGNYILT!

Raktáron tart autókat, motorkerékpárokat, kerékpárokat és mindennemű alkatrészeket!
DUNLOP gumi, GARGOILE, SPIDOLEINE és KERVOLINE OLAJAT!
Kedvező részletfizetési feltételek, versenyképes olcsó árak. Állandó kiállítás Barmely felvilágosítás és próba!
Intreprinderile Comerciale Română.

Kohn Henrik és leánya dr. Dénes Jakabné fájdalomtól megtört szívvel tudatják övéik és barátaik nevében, forró szeretett hitvesének, illetve édesanyjának

Kohn Henrikné

szül. OPPENHEIMER VERONKANAK

49-ik évi boldog házasságának, 72 éves korában f. hó 29-én történt hirtelen elhunytát.

Istenben boldogult földi maradványait f. hó 30-án, délután 3 és fél órakor kísérik örök nyugalomba az izr. sírkertbe Str. Butianu (Bem-u.) 1. sz. házból.

Dr. Dénes Jakab veje, Dénes Géza és Klári unokái, Kohn Bernát sógora, Kohn Bernátné sógornője.

UTLEVELEKRE ÉS EGYÉBB HIVATALOS IGAZOLVÁNYOKRA

FÉNYKÉPET

a legszebb kivitelben, gyorsan és mérsékelt ár mellett a **FOTÓRADIO** FÉNYKÉPÉSZET KÉSZÍT.

Str. Consistoriului és Str. Mărăsești (Batthyány és Kossuth-u.) sarkán. 5025

Cséplő garnitúra

2 drb. 8 Hofferschrantz—Cleiton—Schuttelworth 1914. és 1911. évből, továbbá 1 drb. Hofferschrantz 6-os cséplőszekrény elevátorral vagy anélkül 1918. évből és 1 drb. MÁV. 6-os garnitúra eladó, valamennyi garnitúra kazán nélkül is kapható. Amerikába való kivándorítás miatt **OLCSÓN ELADÓ.** — Cim: 10437

Bittenbinder Ferenc, Aradul-Nou.

Házast

a város minden részén olcsón vehet **GYÖRFFY „MURES”** hirdetőt és ingatlanforgalmi irodája utján Strada Unirii 13. szám. 15298

I. MARTIN

Str. Románului 2. (Zrínyi-u.) Ajánlja legújabb párisi kombinált gumifűző különlegességeit. Ellátnak minden kövérést, hasat, csipőt, kényelmes, fess minden hüvelynek nélkülözhetetlen. Kényük rögtön tisztítása és mosása 10 L

Irjon azonnal

50.000 nyeremény!

Minden második sorsjegy nyer!

Csak az osztrák sorsjáték a legjobb

Csak 100.— Lel $\frac{1}{8}$ sorsjegy, $\frac{1}{4}$ sorsjegy 200 Lei, $\frac{1}{2}$ sorsjegy 400 Lei, $\frac{1}{1}$ sorsjegy 800 Lei.

Ajánlunk: 10 nyolcad, 10 negyed, 10 fél vagy 10 egész sorsjegyből álló szerencseválasztékokat.

AKAR ÖN IS MILLIOMOS LENNI? akkor rendeljen a kezdőhúzáshoz 22 osztyársorsjegyeket a 22 22

HAUSCHILD és PAAP-bankháznál

MARXERGASSE 14. WIEN, III., MARXERGASSE 14.

Irjon azonnal

A 18. osztályosorsjáték főnyereményvel:

18,750.000 Lei

Nyeremények:

12,500.000 Lei

6,250.000 Lei

2,500.000 Lei

1,875.000 Lei

1,500.000 Lei

1,250.000 Lei

1,000.000 Lei stb.

Üzlethelyiség

a város forgalmas helyén különleges élelmiszer cikkek részére 10437

bérbe kerestetik.

Ajánlatok Rudolf Mossehoz Arad.

Butorműhely részére

művezető egyszersmind szabász,

elsőrangú erő, kerestetik. Szabad lakás biztosítva. — Komoly ajánlatok:

Hubbes J. és Fia cégnek

Braşov (Braşo), Hosszu-uca 151. sz. olmozdók. 5138

Bosszuságot, időt és pénzt

takarít meg, ha külföldre való utazása előtt utitervéhez szükséges min. 1000 leu felvilágosítást csak 2 leu beszerzés díjmentesen a

Hálóközi Társaság (Wagons-Lits)

menetjegytáblájában Aradon, Bul. Regina Maria 18. (Központi Takarék épülete). — TELEFON: 5-24.

Őszi és téli, női és gyermekfelöltő és kabát újdonságok megérkeztek:

Női felöltők 1000, gyermekkabátok 600, szövetruhák 650 lejtől kezdve. Kérném áruházamat vételezés nélkül megtekinteni és személyesen meggyőződni utólrhetetlen versenyképességemről. Angol és francia szalonok.

Julia PLESZ Gyula

központi női és gyermekruha nagyáruház **ARAD, Str. Colonel Piriol No. 5., a színház hátsó bejáratával szemben.** Tessék a címet jól megjegyezni!

URODONAL

a vérelmeszesedés gyógyszere

**Szélhűtés
Reuma
Köves képződések
Vérelmeszesedés.
Idegkimerültség!**

Amikor a halántékon az erek kidagadnak, kezdetét veszi a vérelmeszesedés!

Közölve a párisi Orvosegyetemen 1908. nov. 10-én és 1908. dec. 14-én.

Hogy meggyőződjön a hatásról vizsgálta felül orvosával!

Az ember élete a vérkeringéstől függ. Védjétek meg az ifúság véreireit az „URODONAL” használatával, amely kiküszöböli a vérelmeszesedést és ezáltal elejét veszi annak, hogy a véredények működése megakadjon és hogy a véregek falai kiszáradjanak.

Vérelmeszesedésnél a legelső feltétel megakadályozni annak továbbterjedését a véregekben. A vérelmeszesedés elején egyedül a hűgysav idézi elő az erek kitágulását. Az „URODONAL”-al való energikus kezeléssel meggátolhatjuk a hűgysav felépését.

PROFESSEUR FAIVRE az Université de Poitiers belgyógyászati-klinika tanára (Franciaország).

CHATELAIN laboratoriumok az összes párisi klinikák szállítója. 2 bis, Rue de Valenciennes, Paris.

15 NAGY DIJ!

Romániai képviselő: **DROGUERIA „STANDARD” Societate in nume colectiv Bucuresti.**

Gramofonok varrógépek

kedvező részletfizetésre kaphatók. Hanglemezekben orias raktár. Minden vevőkötelezettség nélkül halgassa meg sláger-újdonságainkat.

HAMMER ZSIGMOND és FIA
Arad, Bulv. Regole Ferdinand No. 27.
(Borot Bóni-tér.) 5115

Tevékeny, bevezetett, szakképzett képviselő

egy jelentékenyebb német s' ma harisnyakötőgyár

(Fiacustrikmáshinenufabrik) által az itteni körzet részére kerestetik. Azonnali, kimerítő ajánlatok a referenciák megadása mellett

Elite-Diamantwerke A. G.
Siegmar bel Chemnitz, Sachsen címre küldendő. 5171

Rossz vilánygökö!

becserélése garantált gvaritui észre törött üveg és porcellán tárgyak szak szerű ragasztása. Porvezést és képkerefezést legelőcsöbban vállal Aradon a „MOTORICA” volt Asztalos Sándorucca 12. 2204

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lej, vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhozandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdézősködékre válaszolunk. Ajánlatok, jelzés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

Sápadt, vérszegény és gyöngye gyermekeiknek adjunk a hideg évszak beálltával **EGGER EMULSIOT**, mely a legjobb oskumájójából készült. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. 4x23

HÁZASSÁG.

FIATAL gyáros, intellektuelle, nősilni akar. Levelezne szép intelligens urilánnyal 18-24-ig. Leveleket „Robbla” jelzégre az Aradi Közlöny kiadójába kér. 5186

LAKÁS.

KERESÉK elegánsan butorozott szobát teljes ellátással a belvárosban. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5154

KERESÉK két vagy háromszobás lakást sürögösen. Magas bért fizetek. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5204

BUTOROZOTT szoba kiadó. Str. Consistoriului 13. 5207

BUTOROZOTT szoba kiadó konyha használattal az állomás közelében. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5208

ALKALMAZÁS.

NAGYOBB ARADI VÁLLALAT keres azonnali belépésre magyar-német levelezésben és gépirásban jártas tisztviselőt, vagy tisztviselőnőt. Magyar és német nyelven megírt, fizetési igényt feltüntető ajánlatokat „Nagyvállalat” jellege alatt az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 5201

PERFEKT román tisztviselőt felvesszünk. Agronomul biztosító. 10437

JÓLFOZÓ mindenest felvétetik Str. Eminescu 6. II. em. Sebestyénék. 5210

IRODAI KISASSZONYT keresek azonnali belépésre, aki a nénykezelésben, a német levelezésben jártassággal bír és óvadékkal rendelkezik. Ajánlatokat „Állandó állás” jellege alatt az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbít. 5213

VÉTELESELADÁS.

HEHS-féle kölni vizek jobbak, finomabbak. Intenzívebbek mint a parfümök, áruk 100 gramonként 10-20-35 lej. Kaphatók kizárólag Hehs V.-nél Str. Brancovici (Lázár Vilmos-ucca.) 4930

FÉRFI TELIKABÁTOK ÉS RUHÁK, ebédlőszőnyeg, Bösendorfer saloniügel zongora, Yost és Schmidt-premier írógépek, komplett Pallas lexikon, íróasztalok, székek, divánok, kis Singer gép, gyermekkoszúk, gyermekjátékok, stóreok, függönyök, asztalnemük, disztárgyak, garzon háló, kredencek, fotelok, festőállványok, képek, irodai szekrények stb. eladók. Salgóné, Str. Consistoriului (Batthyány-u.) 12., I. em. jobb. 1000

KÉT farkaskutya és 2 foxterrier kutya olcsón eladó. Str. Eminescu No. 36. 5206

KÉT élő róka eladó. Str. Eminescu No. 36. szám. 5205

IRODAI butorok, írógép, nagyon olcsón eladók „Uranul” iroda, főpostával szemben. 5209

Ventilátor készülékek, zseblámpák, Dura elemek legelőcsöbban

VARGA & ROSENFELD

üzemességi vállalatnál ARAD, Központi szálló mellett. Csillár raktár! Telefon 808.

„ARTA” BUTORIPAR

Str. Eminescu (Daák F. u.) 20-22

Csak garantáltan szolid polgári butorok nagy raktára

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérműveket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros esomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Új zongorát és pianinót

olcsón kaphat **MELIS** nél Plata Av. Ianču 21. (Raktár.) 4820

Férfi szövetek és szabó kellékek feltűnő olcsó árak mellett.

Weisz Ármin Arad, Plata Avram Ianču (Szabadság-tér) 18. 1020

Egy jömenetelű cukrászda

teljes felszereléssel, más vállalat miatt

eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 5014

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Nagyobb mennyiségű tűzifa, dorongia, egy benzin motor ma délután három óraker nyilvános bírői árverésen eladatik a Piața Cetatei Vechi (Ovártér) 1-4. sz. fatelepen.

Gallérok

legszebben mos és fényez **Knapp Sándor**

kélmefestő és vegytisztító vállalata Arad. Felvételi-üzlet: **Str. Bratlanu No. 11.** (Weizer J.-u.) — Intézet: **Str. Ep. Radu No. 10.** (Magyarucca.) Saját ház. — Videki megbízások gyorsan és pontosan elkészítettek.

Muzsaj József

Arad, a színházzal szemben.

Őszi és téli árjegyzék:

	LEJ:
Iskola öltöny	1600
Férfi öltöny tiszta gyapjú	1750—
Férfi öltöny div. színekben	2450—
Sötét kék és fekete öltöny la.	2750—
Őszi felöltő	1950—
Uister double la.	2450—
Fekete téli kabát szörmesál gallérral	2650—
Fregoli raglán	2200—
Gummi kabát	850—
Bőr kabát minden szín. la.	4600—

Mérték szerinti szakóság! **Nagy posztó raktár!**